

Ο ΜΕΛΛΩΝ ΒΑΣΙΛΕΥΣ

(ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΕΥΧΑΙ)

Ἐπεδείχθησαν ἀλλαχοῦ (Ἐστίας ἀρ. 16) τινές τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ Διαδόχου τοῦ Θρόνου ἐν κράτει συνταγματικῷ. Τὰ καθήκοντα ὅμως εἶναι πολυπλαπῆ· πολυώνυμα δὲ καὶ πολυσύνθετα κρίνονται πάντα ὡς ἀναπόδραστα, καὶ ἡ παράλειψις ἢ ἡ ἀτελής ἐκπλήρωσις τῶν ὁποίων, ζημιούσα τὸ Κράτος, παραβιάζει καὶ τὸν Θεσμόν. Εἶναι ἀρχαία καὶ βαθεῖα ἡ ῥῆσις, ὅτι ἀρέσκονται οἱ διοικούμενοι νὰ μιμῶνται τοὺς διοικοῦντας. Ὁ παῖς, νεώτατος ἐστὶ καὶ ἀδιάπλαστος, μιμῶνται τὸν γεννήτορα, ἐν τῷ κύκλῳ τῆς οἰκογενείας ἀνευρίσκων τὸ πρότυπον πρὸς ὃ ἀναισθητῶς καὶ ἀναισθητῶς ἀρμύζει ἑαυτὸν. Λαῶν πατέρες εἶναι οἱ βασιλεῖς. Κρινόμενοι ἀπὸ τῆς διπλῆς αὐτῶν φύσεως τῆς τοῦ Ἡγεμόνος καὶ τοῦ οἰκογενειάρχου, ἔχουσι πλεῖστον ἢ οἱ ἄλλοι τῶν πολιτῶν τὰ συναφῆ πρὸς τὸ ὕψος καὶ τὴν ἀποστολὴν τῆς θέσεώς τῶν καθήκοντα, τὸ βῆρος καὶ τὴν σημασίαν τῶν ὁποίων καθίστησι σοβαρωτέραν, ἢ συναίσθησις ὅτι, ἀθέτησις αὐτῶν ἔχει ὀλεθριωτέρας τὰς συνεπείας, ἢ ἡ παράλειψις καθηκόντων ἀπλῶν καὶ συνήθων πολιτῶν. Εἰς ἀδιαμόρφωτα καὶ ἀκατέργαστα πλήθη, ἄρτι ὀργῶντα εἰς εὐτακτον κοινωνικὴν σύστασιν, ἀποτυποῖ τὴν σφραγίδα τῶν ἰδίων ἀρετῶν καὶ τῆς ἰδίας ἐν γένει προσωπικότητος σιδηρόχειρ καὶ συνετός ἡγεμόν. Κοινωνία προηγημένη ἀπ' ἑτέρου, καλοῦσαι εἰς τὴν ὑπερτάτην ἀρχὴν τοὺς κληρῶ διαδοχῆς ἢ ἄλλη αἰτίᾳ ἡγεμόνας, διαπλάττουσιν αὐτοὺς κατὰ τὸν ἴδιον τύπον καὶ τὰς ἰδίας ῥοπὰς. Δὲν θὰ ἐξετάσω ἐνταῦθα τὸ ζήτημα ἐὰν οἱ ἡγεμόνες διαμορφώσι τοὺς λαοὺς ἐφ' ὧν ἄρχουσι, ἢ οἱ λαοὶ διαπλάττωσι τοὺς βασιλεῖς οἵτινες τοὺς διοικοῦσι. Εὐάρεστον εἶναι, ἐὰν οἱ λαοὶ διαπαιδαγωγῶσι τοὺς βασιλεῖς τῶν, φυτεύοντες εἰς αὐτοὺς τὴν συνείδησιν τοῦ τιμίως καὶ ἐθνικῶς κυβερνᾶν. Ὅταν ὅμως τοῦτο δὲν φαίνεται δυνατόν, εὐκατεῖον εἶναι οἱ ἡγεμόνες νὰ διαπλάττωσι χρηστῶς τοὺς λαοὺς, μεριμνῶντες πατρικῶς ὑπὲρ αὐτῶν, ἐνδιαφερόμενοι εἰλικρινῶς ὑπὲρ τῶν τυχόντων, ὑπὸ τῆς πείρας τὸ φῶς προλεικνόντες τὴν ἰδὸν τῆς ἐθνικῆς αὐτοτελείας καὶ νίκης. Εὐσταθέστερον βουλευέται ὁ εἰς ἢ οἱ πολλοί. Ὅταν δὲ ὁ εἰς αὐτός ἐγκαλεῖ ἐν τῇ χειρὶ νόμιμον δυνάμιν ἴσην πρὸς τὴν τῶν πολλῶν ὁμοῦ λαμβανόμενῶν ὅταν ὁ εἰς, ἐν κανονικῇ καταστάσει, δύναται μόνος αὐτός ν' ἀντισταθμίσῃ πρὸς τὰ βουλευόμενα τῶν πολλῶν ὅταν ὁ εἰς, διὰ τῆς δυνάμεως ἣν τὸ πολίτευμα ἔδωκεν

αὐτῷ οὐχὶ ὡς ἀπειλὴν κατὰ τῆς πολιτείας, ἀλλ' ὡς ἐγγύτησιν εὐνομίας, ἰσότητος καὶ ἐλευθερίας, δύναται ν' ἀνατρέψῃ ἐννόμως τὰς ἀποφάσεις τῶν πολλῶν οἵτινες, διατυποῦντες γνώμην καὶ προσερχόμενοι εἰς ἀπόφασιν, βλέπουσιν αὐτὴν ἀνατρεπομένην διότι ἡ γνώμη τοῦ ἐνός δίσταται πρὸς τὴν τῶν πολλῶν ὅταν μεταξὺ τῆς συγκρούσεως τῆς θηλήσεως καὶ τῆς ἀποφάσεως τῶν πολλῶν πρὸς τὴν θηλήσιν καὶ τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἐνός, ἡ γνώμη αὐτοῦ, κατὰ τὰ πρῶτα τοῦλάχιστον στάδια, ἀναμεισθητῶς θὰ ἐπικρατήσῃ, τότε τὴν δυνάμιν ταύτην τοῦ ἐνός, τὴν ἐντὸς τοῦ πολιτεύματος καὶ τῆς ἐλευθερίας ὀρθῶς κειμένην, δυνάμεθα ν' ἀξιώσωμεν ὡς ἐντίμως καὶ εὐσυνειδήτως οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐγκαίρως ὀφειλοῦσαν ἀπὸ περιωπῆς νὰ ἐκδηλωθῇ, καὶ εὐόρκως χρησιμοποιοιτησομένη ἐν τῷ συμφέροντι τοῦ λαοῦ καὶ τῆς τάξεως, τοῦ πολιτεύματος καὶ τῆς δυναστείας. Ὁ ἡγεμόν τότε, οἰκογενειάρχης ἐν τῇ οἰκογενείᾳ τοῦ ἔθνους, προβάλλει ἑαυτὸν πρότυπον πολιτείας πρὸς ὃ οἱ υἱοί, οἱ ἀρχόμενοι, θ' ἀναγκασθῶσι νὰ μορφώσωσιν ἑαυτούς. Καὶ ἐν τούτῳ, ἐν τῇ εὐεργετικῇ ταύτῃ δράσει τῆς βασιλείας ἐν μέσῳ κοινωνικῶς ἀδιαπλάστου καὶ πολιτικῶς ἀδιαμορφώτου λαοῦ, κείται μία τῶν ὑψίστων, ἢ ὑψίστη ἴσως, τῶν ἀποστολῶν τῆς κληρονομικῆς βασιλείας.

Ἄς μοι ἐπιτραπῶσι σκέψεις τινές καὶ εὐχαὶ εἰς τὸν Διαδόχον Θρόνου συνταγματικῷ ἀναγόμεναι. Κατὰ συνήθη κανόνα εἶναι νέος ὁ Διαδόχος καὶ αἱ πτήσεις τῆς ψυχῆς, τῆς καρδίας καὶ εὐγενεῖς ὄρμαί, τῆς φιλοδοξίας τὰ ὄνειρα, οὐχὶ εἰς τῆς ὠρίμου ἡλικίας τὴν ὑπολογιστικὴν σύνεσιν, οὐχὶ εἰς τῆς γεροντικῆς ψυχρότητος τὸν ἐγωισμόν, οὐχὶ εἰς τοῦ παρεληλυθότος βίου τὴν πικρίαν καὶ τὴν ἀπογοήτευσιν, ἀλλ' εἰς τὸ ἔαρ τοῦ βίου, εἰς τὴν νεότητα φυσικὴν καὶ προσῆχον εἶναι νὰ ἐκδηλωθῶσι. Ὁ νέος φέρεται εἰς κόσμους ἐνθουσιώδεις ἢ κρίσις δὲ ὠρίμασεν ἐπὶ ἐπαρκῶς, ἀντ' αὐτῆς δὲ διέπει καὶ ἐλαύνει ἡ καρδία. Αἱ μεγάλαί ἰδέαι πηγάζουσιν ἐκ τῆς καρδίας, καὶ ἐξ αὐτῆς ἀπορρέουσιν αἱ γενναῖαι ἀποφάσεις, αἱ εὐγενεῖς ἀρσιώσεις, τῆς αὐταπαρνήσεως οἱ ἡρωισμοί. Διαδόχος Θρόνου, ὑπὸ τὴν διπλῆν ἀκτινοβολίαν τῆς νεότητος καὶ τῆς βασιλικῆς διαδοχῆς, ζῆ ἐν τῇ ποιήσει τοῦ βίου, ἐν τῇ ἐξάρσει τοῦ αἰσθηματός, ἐν τῇ ὑπαγορεύσει καὶ τῇ ἐπιδράσει ἰδεωδῶν ὀνείρων, ἅτινα ἡ εὐγένεια περιστέφει, καὶ ἡ ρέμβη τῆς ἡλικίας δικαιολογεῖ. Ὁ Διαδόχος εἶναι ἐνθουσιωδῶς ὑψηλόφρων. Τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐλαύνει ἄκρατος φιλοτιμία, σθένος βουλήσεως, ὀρμηφυτος τόλμη, ὀρμητικὴ φιλοδοξία. Ἡ καρδία του σπάργῃ ἄλλεται ἢ φαντασία, ἵπταται πρὸς τῆς μεγαλοπραγμοσύνης τὰς σφαίρας, συναρπάζει καὶ ὑποτάσσει τὴν σκέψιν. Εἶναι φορᾶς μεστός καὶ ἡ κοιλιάζουσα αὐτοῦ φιλοπατρία ἐξικνεῖται ἄχρις ὀρίου ὀρμητικότητος, προσπελάζοντος σχεδὸν τὸ ἀκᾶθηκτον. Παραπλήσια ὄρμαί τοῦ εὐγενοῦς πάθους ἐνδέγεται νὰ μὴ ἐκρήγνυνται πάντοτε. Τὸ ἔθνος ὅμως γνωρίζει ὅτι ὁ Διαδόχος δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ κεντρισθῇ. Διαυγῆ ἔχων τὴν σκέψιν, εἶναι ραγδαίως τὴν δράσιν. Ἐὰν οἱ ἐξανιστάμενοι πρῶτοι συνέχοντα ὑπὸ πιθανῆς ἐπιτιμῆσεως, ἐπίσταται ὅτι οἱ ὑστεροῦντες δὲν στε-

ἡμερῶν βίαις εἰς τὴν ἐπαρχίαν, τὴν ἔχουσαν πολλὰ κίς μείζονα ἢ τὴν πρωτεύουσα θέλγητρα, θὰ κατεσίγαζε τὴν ἀκμὴν ὀξείας φλεγμαινόντων αἰσθημάτων. Τοιαύτη ἀπόφασις οὔτε ὡς ποινή, οὔτε ὡς καταδική δύναται νὰ λογισθῆ. Ἄλλως τε, ὅταν τι ἐπιβάλλεται ὑπὸ τῆς εὐπρεπείας καὶ τοῦ προσήκοντος, ἐπιτελεῖται ἀμελητί, οὐδ' ὑπάρχει σκέψις ἢ δύναμις δυναμένη νὰ ἀνακόψῃ τὴν ἐκτέλεσίν του.

Τὸ Κράτος, ἐρ' οὐ θὰ βασιλεύσῃ ἡμέραν τινὰ ὁ Διάδοχος, δυνατὸν νὰ ἔχη ἀποικίας, κατὰ τὸ μάλλον ἢ ἅπτον πολυαριθμούς, εἰς τὸ Ἐξωτεικόν. Πρὸς τὰς ἀποικίας ταύτας ἐν συνόλω, πρὸς τὰ μέλη αὐτῶν κατὰ μέρος, ἔχει ὑψηλὰ καὶ ἐθνικώτατα καθήκοντα ὁ Διάδοχος. Δεχόμενος τοὺς ἀντιπροσώπους αὐτῶν λαλεῖ γλώσσαν μεστὴν νοημάτων καὶ ἀποφάσεως. Διερχόμενος ἐκ τῶν πόλεων, ἐνθα ζῆ καὶ προάγεται ἡ ἀδελφὴ ἀποικία, ὁ Διάδοχος συναρπάζει διὰ τῆς θέας του τοὺς ὑπηκόους, καὶ διὰ τῆς λαλιᾶς αὐτοῦ καὶ τοῦ καθόλου παραστήματος ὀξύνει τὸ ἤδη ἐκχειλίσαν αἰσθημα τῶν ἀκραίων ἐκείνων πατριωτῶν. Ἐν τῇ μορφῇ τοῦ Διαδόχου ὁ συμπολίτης ἐκείνος χαιρετίζει τὴν μητρικὴν γῆν, τὴν ἐστίαν ἣν ἀρῆκεν, τοὺς οἰκείους οὗς στερεῖται, τοὺς φίλους οὗς ποθεῖ, τὴν πατριὴν χώραν μὲ τὰς ἀγίας αὐτῆς καὶ φιλάτας ἀναμνήσεις, ἃς οὐδέποτε δύναται ν' ἀπομάθῃ ἢ ἀνθρωπίνῃ καρδίᾳ. Εἶναι τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς ἴδιον, ὅταν πλανᾶται πόρρω τῶν βουνῶν καὶ τῶν ἀκτῶν τῆς πατρίδος, νὰ στρέφῃται μετὰ πόθου πρὸς τὴν περιλημμένην γῆν καὶ μητέρα, τὴν ἀδιαλείπτως λατρουμένην. Τὴν εἰκόνα τῆς μητρὸς ταύτης, τὴν ἐνότητά τῆς πατρίδος καὶ τὸ μεγαλεῖον αὐτῆς ἐμφανίζει ὡς ὄρατον σύμβολον ὁ Διάδοχος. Ὁ ἐν τῇ ξένῃ βίῳ ἀδελφός, ἀκούων τοῦ Διαδόχου, αἰρεται, ὑπὸ τὸν παλμόν τῆς εὐήχου καὶ εὐμούσου φωνῆς του, εἰς τὸ ἀπόγειον τῆς φιλοπατρίας. Διὰ τοῦ στόματος αὐτοῦ λαλεῖ ἡ Πατρίς. Εἶναι σεπτὰ αἱ συγκινήσεις ἐκείναι, καὶ τὴν ἱερότητα αὐτῶν κατανοεῖ πᾶσα εὐγενὴς καὶ ὑψηλόφρων ψυχή. Ὁ Διάδοχος δεξιούται τοὺς πάντας μετ' εὐμενείας θυσιάζει τὰς ὠρας τῆς ἀνέσεως αὐτοῦ ὅπως διαλεχθῆ εὐρέως πρὸς αὐτούς. Λαλεῖ περὶ τῶν πρὸς τὴν πατρίδα ὑποχρεώσεων, περὶ τῆς προθύμου θυσίας πρὸς τὸ ὕψος καὶ τὴν ἰδέαν αὐτῆς. Ἐγκαρτερήσεις καὶ ὁμοιοῦσι λόγους, ἐθνικοῦ καὶ ἀδελφικοῦ συνδέσμου ἡγοῦσιν ἀπὸ τῶν χειλέων τοῦ Διαδόχου. Οὐδεμία καρδία ἔμεινεν ἀσυγκίνητος, οὐδεὶς ὀφθαλμὸς ἄδακρυς. Σύμβολον τῶν ἐλπίδων καὶ τῶν ἀναμνήσεων τοῦ ἔθνους ὁ Διάδοχος συνεκίνησεν ἤδη τὰς ψυχάς, συνέσφιγξε τοὺς δεσμούς, ἐσκέδασε πόρρω τὰς πιθανὰς διαιρέσεις. Ἡ φωνὴ του, ὡς ἐντολὴ οὐρανόθεν ἐκπορευομένη, χαράσσεται εἰς τὰς καρδίαις τῶν μελλόντων ὑπηκόων του, καὶ ριζοβολοῦσα, καὶ ἀρδευομένη ἀπὸ τῆς δρόσου τῆς φιλοπατρίας ἀγάπης, ἀποδίδει εὐθύς ἀμέσως τοὺς εὐγενεῖς τῆς ἠθικῆς ταύτης καὶ ἀκαριαίας καλλιέργειας καρπούς. Σχολεῖα συνέστησαν, ἐκκλησίαι ἐκοδομήθησαν, ἄσυλα παντοῖα κατεστάθησαν. Ἡ διττὴ θεότης τῆς Θεοσεκείας καὶ τῆς Πατρίδος, πλάνης τὸ πρόσθεν ἢ ἀτελῶς θεραπευομένη, ἀνεῦρεν εὐπρεπῆ στέγην. Ἐκεῖ ἤχει ἡ

ἱερὰ μυσταγωγία τῆς θεοσεκτικῆς λατρείας. ἐκεῖ, διαπαιδαγωγούσα εἰς τὴν πατριὴν πίστιν καὶ παιδείαν, ἀκούεται ἡ φωνὴ τῶν ἱεροφαντῶν αὐτῆς. Λαλῶν, τοιαῦτα διεγείρει αἰσθήματα ὁ Διάδοχος. Καὶ γράφων ὁμοῦ παραπλήσια δύναται ν' ἀναμνησθῆ. Αἱ ἀπαντήσεις αὐτοῦ πρὸς συγχαρητήρια, πρὸς εὐλαβῆ προσφωνήματα, πρὸς ἐπιστολάς γενναιοφρόνων ἀνδρῶν πόρρω τῆς πατρίδος διατριβόντων, ἀρίστα νὰ τῶν συνήθων καὶ τετριμμένων τύπων, τῶν οὐδεμίαν σημασίαν γενικωτέραν, οὐδὲν ἐνδιαφέρον ὑψηλότερον ἐνεχόντων. Τοῦ Διαδόχου αἱ ἐπιστολαὶ εἶναι μνημεῖα. Ὡς τοιαῦτα δὲ πρόκεινται πρότυπα σαφοῦς περιεκτικότητος, ἀδρότητος δὲ καὶ ἀκεραιότητος ἐννοιῶν. Τὰ κοινὰ εἰσι διὰ τοὺς κοινούς. Ἄλλ' ὁ Διάδοχος εἶναι κορυφὴ κορυφῆ λόγῳ ὕλικῆς παραστάσεως, κορυφῆ λόγῳ ἠθικῆς ὑποστάσεως. Διαλεγόμενος ἢ γράφων ὁ Διάδοχος δὲν ἀρίσταται τῆς ἐπιβαλλομένης ἐφεκτικότητος. Εἰς τὰς συνετάς ὁμοῦ αὐτῆς ὑπαγορεύσεις δὲν θυσιάζει τὴν θεμιτὴν χρησιμότητα τοῦ σκοποῦ. Ἐν τῷ λόγῳ καὶ τῷ γράμματι χρησιμοποιοῖ νηφάλως τῆς διανοίας καὶ τῆς γλώσσης τὰ ὄπλα, περιώζων τὴν ζωτικωτάτην οὐσίαν, εὐλαβοῦμενος τοὺς τύπους καὶ τὴν περὶ τὴν τήρησιν αὐτῶν προσοχὴν ἧτις, ὡς ἐκ τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς διεθνούς θέσεως τοῦ Διαδόχου, δὲν δύναται ν' ἀμεληθῆ.

Ἡ ἐλευθεριότης τοῦ Διαδόχου εἶναι ἐκ τῶν ἀρετῶν, τῶν ἐξαιρέτως προσηκουσῶν εἰς τοὺς ἡγεμονίδας. Νέος ἀνὴρ σολάργυρος, καθίστησι δυσειδεστέρα ἐν τὴν πελοπόννησον καὶ ὀσσεῶδη φιλαργυρίαν. Ἐκ πάντων τῶν ἐλαττωμάτων τῶν ἡγεμόνων, καὶ ὡς τοιοῦτων, καὶ ὡς ἀνδρῶν χειριζομένων πλοῦσι εἰσοδήματα, τὸ μᾶλλον ἀντιβασιλικόν εἶναι ἢ φιλοχρηματία. Ἐπὶ τῆς φαντασίας τοῦ ἡγεμόνου οὐδεμίαν δύναται ἢ πρέπει ν' ἀσκήσῃ ἐντύπωση ὁ πλοῦτος λαμβανόμενος δὲ ὡς μέσον οἰουδῆποτε ἐκκαυλισμοῦ, ἀποβαίνει πλεῖστον ἐπὶ καταφρονητέος διὰ τὸν ἐστεμμένον ἡγέτην τῆς χώρας, τὸν ἱερὰν ἔχοντα τὴν ἀποστολὴν. Σπάταλος δὲν πρέπει νὰ ἦναι ὁ ἡγεμὸν ἢ ὁ ἡγεμονίδης. Ἐπ' οὐδενὶ ὁμοῦ λόγῳ δύναται νὰ ἦναι φιλαργυρος. Ὡν ἐλευθέριος εἶναι ὅ,τι προσήκει. Οἱ λαοὶ ἀξιοῦσι γενναίους τοὺς ἡγέτας αὐτῶν, εἰς τὴν εὐγενῆ ἰδέαν προσέχοντας σταθερῶς, καὶ τὴν δυνάμειν τῆς ὕλης χρησιμοποιοῦντας πρὸς θεραπεία καὶ ἐπιβλαπτήσιν τῆς ἰδέας. Τὸ Κράτος ἀσφαλίσει πλοῦσι βίον εἰς τὸν ἡγεμόνα καὶ τὸν οἶκόν του· διὰ νομοθετημάτων δὲ ἐδραίων ἐπαρκεῖ εἰς πάσας τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος τὰς ἀνάγκας. Τοιαῦτα δογματίζον τὸ Κράτος ἀξιοῖ νὰ βλέπῃ τὸν ἡγεμόνα, ἐν ᾧ καὶ τοῦ ἔθνους ἡ ἀξιοπρέπεια ἐμφανίζεται, πολιτευόμενον κατὰ τρόπον μὴ δυνάμενον νὰ ἐρμηνευθῆ ὡς ταμειωτικός ἢ ὑπολογιστικός. Διάδοχος ὅστις θὰ παρέλιπε τὰς πρὸς τὴν ἐθνικὴν παράστασιν δαπάνας, ἢ ἄλλως πως θὰ ἐρωρᾶτο φειδωλὸς ἐν αὐτῷ δέοντι, θὰ ἐσκαλευετο εἰς τὴν ἐθνικὴν συνείδησιν, ὡς θὰ ἐσκαλευετο ἐπίσης ἀποδεικνύμενος ἀσυλλόγητος σπάταλος, χωρὶν εἰς ἀπαγόρευσιν. Μεταξὺ τῶν δύο ὑπερβολῶν, ἢ ἐλευθεριότητος, ἢ γενναίας ἐλευθεριότητος, εἶναι τὸ μεταίχμιον εἰς ὃ ἡγεμόν ἢ Διάδοχος θὰ σταθῶσι. Τὸ ἄλλο τῆς ἰδιωτικῆς δυστυχίας,

ἢ ὀδύνη τῆς ὀρφανείας καὶ τῆς στερήσεως, ἢ πρὸς τὴν ὑπαγορευσιν τῆς φιλανθρωπίας ἀρωγῆ, ἢ συνδρομῇ ὑπὲρ γενναίων σκοπῶν εἰς πάσας τὰς βιωτικὰς σφαίρας ἀναγομένων εὐρίσκουσι τὸν Διάδοχον τὸν πρῶτον, τὸν γενναϊότερον ὑποστηρικτὴν. Οὐδεὶς θὰ ἠξίου παρ' αὐτοῦ νὰ ὑπερέβαινε τὸ μέτρον τῶν ἰδίων πόρων. Ἄλλ' οὐδεὶς θὰ ἐστεργεν αὐτὸν ἀτόπως φειδωλόν, διὰ τῆς ἰδίας φιλοχρηματίας, τῆς πᾶν εὐγενὲς αἰσθημα ξηραίνουσης, παρέχοντα οἰονεὶ ἀποδείξιν τῆς ξηρότητος τῆς καρδίας του. Διάδοχος ὅστις, εἰς εὐγενεῖς ὀρηκτὰς πρὸς τὸ ἀγαθόν, συνέπιπτε νὰ περιέλθῃ ποτε εἰς στενωχωρίας, θὰ εὕρισκε τὸ ἔθνος ἐνθουσιώδες ὑπὲρ αὐτοῦ, αὐτοβούλως καὶ εὐλαβῶς ἐπιζητοῦν νὰ ἐπαρκεσθῆ εἰς τὰς νέας τοῦ ἡγεμονίδου ἀνάγκας. Διάδοχος ὁμοῦ ταμειῶν τυγόν μέσα παρεχόμενα ὑπὸ τῆς χώρας πρὸς ἐπιβάλλουσιν ἐμφάνισιν, ἐκτὸς τῆς μομφῆς θὰ εὕρισκε κεκλεισμένην τὴν ἐθνικὴν τὴν καρδίαν εἰς πᾶσαν περίπτωσιν γοήζουσαν ἀρωγῆς ὅσον δήποτε καὶ ἂν ἦτο στοιχειώδης.

Εἰς πάντα τὰ Κράτη ὁ Διάδοχος εἶναι τὸ κέντρον περὶ ὃ ἐρρωμένεστον ἀναπάλλεται ἢ ποιικίλη τοῦ ἔθνους ζωή. Μετ' εὐπρεπείας, δημοτικῶν μετὰ σεμνοπρεπείας τὸν βλέπει πανταχοῦ ὁ λαός, δὲν ὑπάρχει δὲ κοινωνικὸν ἐγκριτικὸν σωματικὸν κυρίων ἢ κυριῶν, δὲν ὑπάρχει συνάθροισις διαπρεπῆς, εὐγενῆ διώκουσα σκοπόν, ἐνθα πρῶτος νὰ μὴ παρίσταται ὁ Διάδοχος, καὶ πρῶτος νὰ μὴ παρέχῃ τὸ μέγα καὶ ἀνεξάντλητον κεφάλαιον τῆς ἠθικῆς ἀρωγῆς του. Οἱ ἐπιφανέστεροι τῶν πολιτευτῶν, οἱ ἐγκριτωτέρου τῶν πεπαιδευμένων, οἱ πάσης σφαίρας καὶ τάξεως λόγισι, οἱ διασημότεροι τῶν στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν, οἱ πολῖται οὗς τιμᾷ ἢ πολιτεία, οἱ ὅπως δήποτε ὑπερέχοντες ἀναστρέφονται πρὸς τὸν Διάδοχον μετ' εὐλαβοῦς προσοχῆς, ἧτις κατὰ στιγμὰς χωρεῖ πρὸς μεμετρημένην οἰκειότητα, οὐδέποτε ἀποκλείουσιν τὸ ὀφειλόμενον καὶ εἰς τὴν θέσιν του ὁμολογούμενον σέβας. Δὲν δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ δεινὰ ἡγέτης πολιτικοῦ κόμματος, ὁ δεινὰ στρατηγὸς ἢ ναύαρχος, ὁ δεινὰ χειρσάτις ἢ θαλάσσιος ἀξιοματικὸς ἀπολαύει καταρανοῦς καὶ σκανδαλώδους προτιμήσεως. Πάντες ὑπηρετοῦσι τὴν Πατρίδα. Τῆς Πατρίδος καὶ τῆς Δυναστείας θεράποντες εἶναι ὅλοι, καὶ πάντες πρὸς τὸ ἀγαθὸν τοῦ ἔθνους καὶ τοῦ Θρόνου τείνουσι τὴν πολυμερῆ καὶ διάφορον ἐργασίαν. Ἐν τῇ σπουδῇ τοῦ κατακτηθῆαι τὰς συμπαθείας τῆς χώρας ὁ Διάδοχος ἀρίσταται ἐπιμελῶς πάσης δημοκρατικῆς ἐπιδείξεως, πάσης θορυβώδους ἐπαγγελίας ἢ σπερμιολογίας ἐκτουτοῦ ἢ τῶν περὶ αὐτόν. Πρότυπον ἀδρότητας καὶ εὐμενείας φειδεται προσεκτικῶς τῆς φιλοτιμίας τῶν ἄλλων, λαλῶν δὲ ἢ συζητῶν, ἀντιδοξῶν ἢ συμφάσκων εἶναι ἤρεμος καὶ ἤπιος, μεμετρημένος τὴν γλώσσαν, γλυκὺς καὶ λεπτὸς τὴν φράσιν. Ὅ,τι λέγει, ὅ,τι πράττει ἀδύνατον νὰ μείνῃ ἀγνωστον. Καὶ τούτου ἕνεκα ἐστὶ, ἢ περὶ τὸ λέγειν ἐφεκτικότητος τοῦ Διαδόχου, καὶ ἢ μείζων περὶ τὸ πράττειν ἐπιβάλλονται αὐτῷ ἐπὶ κινδύνῳ δημιουργίας γνώμης ἤκιστα εὐμενοῦς, ἢν οὐδεὶς ἀγών εἴτα, οὐδεμία προσπάθεια θὰ ἴσχυε νὰ καταρτίσῃ ἐντελῶς, ἢ ἐξ ὀλοκλήρου νὰ ἀλλοιωσῇ.

Ἦψιστη, πολῦτιμος, κραταιὰ ἐγγύησις, ἀδαπάνητος δύναμις τελεσιουργὸς χώρας τινός, εἶναι Διάδοχος ἐμπνέων πεποιθήσιν εἰς τὴν Φυλὴν. Αἱ χώραι, αἱ ἀποροῦσαι τῶν ἠθικῶν δυνάμεων τῶν ἀπὸ τῆς ὑπάρξεως Διαδόχων ἀγαπητῶν ἐκπορευομένων, ἀγωνίζονται ν' ἀνεύρωσιν ἀλλαχοῦ τὸ ἀντιστάθμισμα τοιαύτης ἀνεπανορθώτου στερήσεως. Ἐάν εἶνε ἀτύχημα δι' ἔθνος φιλότιμον, ἰδίως ἔθνος νέον οὐπω συμπαγὲν ἐστὶ, τὸ νὰ μὴ δύναται ν' ἀντλήσῃ πολλαπλὴν ἰσχύϊν ἀπὸ τοῦ προσώπου τοῦ Διαδόχου, εἶναι μείζων ἐστὶ ἀτύχημα ὅταν, κεκτημένη τὴν δύναμιν ταύτην, ἀρίνη αὐτὴν ἐντελῶς ἀχρησιμοποίητον, εὐρωτιώσων ἐντὸς ἀναλήγτου κύκλου, σηπομένην εἰς ἀνακλιν ἀδράνειαν, σφαιρομένην καὶ ἀνεπανορθώτως ἐκπίπτουσαν δι' ἑλλείψιν τὸλμης, καὶ ἰδίως πρωτοβουλίας. Ἐπειγούσα ἐθνικὴ ἐργασία καλεῖ ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς τοὺς κεκλημένους νὰ δοξάζωσι καὶ νὰ προαγάγωσι τὴν Πατρίδα. Τὸ εὐγενὲς ὁμοῦ στάδιον ἀπέμεινε χέρσον καὶ κενὸν ἐλλείψει ἐργάτου θερμουργοῦ. Δὲν ὑπάρχει ὀλεθριώτερος ἐχθρὸς τῶν Διαδόχων, ἐξαιρέσει τῶν κολάκων ἐννοεῖται, ἢ ἡ αὐτοκαταδίκη τῶν εἰς τὴν ἀράνειαν. Λησμονοῦνται. Εἶναι ἀνεκτοὶ οὐχὶ ὁμοῦ καὶ λατρευτοί. Τοιαύτη δὲ λήθη, ἐκ τοιούτων ἀφορμῶν ἐπερχομένη, καταφθαίρει ἀνεπαίσθητως ἀλλ' ἀσφαλῶς τὴν γοητείαν τῆς ἤψιστης, τῆς ἀγαπητοτάτης τοῦ ἔθνους προσωπικότητος. Εἰς τὸν Διάδοχον προσήκει τὸ σφιγγὸς τῆς ζωῆς καὶ τῆς δράσεως, ἢ διαχύσει πυρός ἐθνικοῦ ἀπὸ τῆς καρδίας καὶ τῶν λόγων του ἐκπορευομένου. Ὑπὸ τὴν μεγαλόφρονον πρόσκλησιν Διαδόχου ἀξίου εὐγενεστατῆς Πατρίδος, ἀκάθεκτον φέρεται τὸ ἔθνος πρὸς τὴν ἀπόφασιν καὶ τὴν θυσίαν, πρὸς τὴν μεγαλοπραγμασίαν καὶ τὸν ἡρωισμόν. Ὅ,τι ἦτο δὲ πικρόν, πολὺ πικρόν, θὰ ἦτο ἀποθαρρυντικόν καὶ ὀλεθριῶδες δύσεπι, τὸ ἀρνέσθαι εἰς τὸ ἔθνος τὴν δημιουργικὴν δύναμιν τοῦ ἰδίου ὀνόματος, τῆς ἰδίας θέσεως, τῆς ἰδίας γοητείας. Κἂν ἐστὶ ἀρνήσις τοιαύτη δὲν εἶναι σκόπιμος, καὶ βεβαίως δὲν δύναται νὰ εἶναι, τὸ θλιβερόν τοῦ φαινομένου ἐνδέχεται ν' ἀπέβαλε μέρος τῆς ὀξύτητος αὐτοῦ, ἐλλειπούσης τῆς προθέσεως, θὰ παρέμενεν ὁμοῦ αἰετοπρὸς θλιβερόν. Ἡ ἀποστέρησις ἀπὸ ταλαιπωρηθέντος καὶ ἐλπίσαντος ἔθνους, τῆς δυνάμεως τῆς γοητείας τοῦ Διαδόχου, τῆς τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα δυναμένης νὰ δημιουργήσῃ καὶ νὰ ἐμπεδώσῃ εἶναι... ἄς εἴπωμεν ἀδικία κατὰ λαοῦ πολλὰ πιθανῶς μογήσαντος καὶ παθόντος, καὶ ὅστις διὰ τῆς θέρυμης καὶ τῆς γρησιότητος, διὰ τῆς εὐγενείας καὶ δαφιλείας τῶν αἰσθημάτων του, δὲν θὰ ἐδικαιοῦτο βεβαίως τοιαύτης ἀνταποδόσεως. Τοὺς Διαδόχους τῶν Θρόνων ἀξιοῦσι τὰ ἔθνη προφήτας οἰονεῖ, καὶ ἐνσαρκώσεις τῶν ἐλπίδων καὶ τῶν ἀνείρων των. Τοιούτους θέλουσιν αὐτούς. Ἄλλ' ἵνα εἰς Διάδοχος ἀποβῇ οἶον τὸν φαντάζεται ἢ Πατρίς του, χάριμα τοῦ ἔθνους, καύχημα καὶ ἐλπίς αὐτοῦ, ἄστρον φωτεινόν καὶ παρήγορον, πρὸς ὃ σταθερῶς νὰ στρέφῃ μετὰ πεποιθήσεως τοὺς ὀφθαλμούς του ὁ χειμαζόμενος λαός, Πυθίαν φιλοπατρίδα, τὴν μέχρις ἐξάντλησεως θυσίαν χρησιμοδοτούσαν, τὸν μέχρι μαρτυρίου ἀγῶνα σφειγγομένην, δὲν Διάδοχος τοιοῦτος

νά μὴ καταργῆ διὰ τῆς ἰδίας ἐν παντί καὶ πανταχού ἀφανείας τὴν ἔξοχον θέσιν του, τὴν θέσιν ταύτην, ἥτις καὶ μόνη, διὰ τῆς ἠθικῆς δυνάμεως ἦν ἐνέχει, ἐκπροσωπεῖ ὀλοκλήρους στόλους καὶ στρατούς. Εἶναι ἐθνικῶς καὶ δυναστικῶς ἐπιζημιώτατον τὸ νὰ συμπεριφέρηται ὁ Διάδοχος Θρόνου τινὸς οὕτω, ὡσεὶ ἂν ἤθελε ἐπιμόνως νὰ πείσῃ τὸ Ἔθνος, διὰ τῆς πλήρους ἐξαφανίσεως καὶ ἀποχῆς, ὅτι καὶ ἡ θέσις του εἶναι περιττή, καὶ ὁ θεσμός, ἐξ οὗ ἀρύεται τοῦ ἀξιώματός του τὴν γόησσαν δύναμιν, ἄχρηστος. Καὶ ἂν μικρὸν κατὰ μικρὸν τοιαῦται ἀπενκαταίαι ἰδέαι, πονηρῶς καὶ ἐπιβούλως καλλιεργούμεναι, τύχη νὰ ριζοβολήσωσι; Νομίζομεν ὅτι τοιαύτη ὑπόθεσις εἶναι ἀβάσιμος ἐντελῶς. Ὅπωςδὴποτε ὁμως, ὑπὸ ἐκπλήξεως καὶ δυσθύμου ἀπορίας θὰ καταλαμβάνετο τὸ Ἔθνος ἐάν, ἀναζητοῦν μετὰ παλμῶν καὶ χρηστῶν ἐλπίδων, μετὰ προθέσεως καὶ συνειδήσεως εὐκρινεστάτης, ν' ἀνεύρῃ που ἐπιφαινομένην τὴν ἐθνικῶς δημιουργικὴν δρᾶσιν τοῦ Διαδόχου, δὲν θὰ κατάρθωνε νὰ τὴν ἀνεύρῃ οὐδαμοῦ, ὅσον καὶ ἂν ἐπιμόνως ἐμύχθῃ καὶ ἐκοπιάζῃ.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΑΓΑΝΕΛΗΣ

BYZANTINA ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟ ΜΗΛΟ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Τοῦ κόσμου ὁ θόρυβος δὲν ρθάνει ἐκεῖ καὶ δὲν ταράττει τὸ ἡσυχαστήριον τῆς μοναχῆς Κασσιανῆς.

Λιθάνι ἀγνὸ στέλλουν τὰ ἄνθη καὶ ψαλμούς μυστικούς τ' ἀηδόνια.

Ἡ μοναχὴ γράφει, γράφει. Τὰ μάτια τῆς τὰ γαλανὰ φωτίζει ἄλλου ἡλίου ἀκτίνα· δὲν εἶναι μίσους ἀστραπή, δὲν εἶναι ἀγάπης συνειθισμένη λάμψη. Εἶναι ἡ ἀκτίνα ἡ ἅγια καρδιάς ποῦ δὲν ἐτάραξαν τὰ παθη αὐτοῦ τοῦ κόσμου.

Εἶν' ἡ καρδιά τῆς ἐκκλησιά, ποῦ μέσα ὁ Θεὸς λατρεύεται.

Τί εὐμορφία... τὰ χρόνια τῆ σεβάσθησαν καὶ ἔμεινε, ἡ εὐμορφὴ Κωνσταντινουπολίτισσα, ποῦ γιὰ δύο λόγια θαρρετὰ τοῦ Βυζαντίου τὸ στεφάνι ἔχασε καὶ φέρεσε τὸ μαῦρο φέρεμα τῆς μοναχῆς, ἀντὶ πορφύρας χρυσοκεντημένης.

Θυμᾶται τὴν ἀξέγαστη στιγμὴ, ποῦ ὁ Θεόφιλος, τὰ μάτια του ἐκάρρωσε μὲ θαυμασμό.

Οἱ εὐμορφαις τοῦ Βυζαντίου μαζευμέναις ἦτανε ἐκεῖ καὶ φύλαγαν μὲ καρδιαντύπι σὲ ποῖαν θὰ δώσῃ «τὸ μῆλο τῆς ἀγάπης» ὁ Θεόφιλος.

Διστάζει... εἶναι ὅλας τὸσφ εὐμορφαις, καὶ δυνατὰ αὐτὰ τὰ λόγια λέγει, ἐνῶ τὸ χέρι του τὸ μῆλο στὴν Κασσιανὴ ἀπλωσε γιὰ νὰ δώσῃ.

— Ἀπὸ τῆ γυναῖκα γενιοῦνται ὅλα τὰ κακὰ.

Κοκκίνησε ἡ Θεοδώρα ἡ μελαχρινὴ καὶ ἐχαμήλωσε τὰ μαῦρα μάτια τῆς, μὰ ἡ Κασσιανὴ ἡ εὐμορφὴ σοφῆ, ἤθελε σεβασμὸ ἀκόμα κι' ἀπὸ βασιλεῖς καὶ ἀνοῖξε τὰ κοράλλινα χεῖλη καὶ εἶπε αὐτὰ τὰ λόγια, ποῦ τὴν ἔστειλαν στὸ μοναστήρι :

— Ναι, μεγαλειότατε, μὰ καὶ ὅλα τὰ καλὰ.

Προσβλήθηκε ἡ φιλοτιμία του· τὸ χέρι μὲ θυμὸ ἐτράβηξε καὶ ἔρριξε τὸ μῆλο τῆς ἀγάπης στὴν ἀγκαλιὰ τῆς Θεοδώρας.

Ἄχ πόσαις φοραῖς ἀπ' τὸ Θεό, στὰ γόνατα πεσμένη ἡ Κασσιανὴ, συχώρησεν δὲν γύριψε γιὰ τὸ φρικτὸ τῆς κρίμα ποῦ δὲν μπόρεσε αὐτὴν τὴν φοβερὴ στιγμὴ νὰ λησμονήσῃ.

Ὅταν οἱ λογισμοὶ τῆς ἀπ' τὸν οὐρανὸ κατέβαιναν στὴ γῆ σ' αὐτὴν τὴν ἐπίσημη στιγμὴ σταματοῦσαν καὶ στὴν ἀρχὴ ἐμίσησε τὴ Θεοδώρα. Ἡ γυναῖκα τῆς Κασσιανῆς ἤθελε νὰ ἔλθῃ στὴν ἀγάπης μὲ τῆς ἀκτίνας τῆς, ἀνάλυσε τὸ μῖσος τὸ παγωμένο καὶ ἡ Κασσιανὴ μὲ πειρὸ πολλὴ ἀγάπη στὸ Θεὸ ἀφιερώθηκε.

Εἶδε μὲ μάτι καθαρισμένο ἀπὸ ἐγκόσμιοις λογισμοῦς, τοῦ κόσμου τὰγαθὰ τὸσφ μικρὰ καὶ μάταια, καὶ τὴν εὐτυχία ἄρχισε νὰ βρῆσῃ στὸ ἐρημητήριο, ποῦ ἦλθε τὴν ἀπελπισία τῆς, τὴ λύσσα τῆς νὰ κρύψῃ.

Μὰ ἐκεῖνη ἂν στὴν ἀγάπῃ τοῦ Θεοῦ τῆς τὸν κόσμὸ ξέχασε, ὁ κόσμος δὲν τὴ ξέχασε.

Ὁ αὐτοκράτωρ εἰς τὸ νησί τὸ μυρωμένο γιὰ κυνήγι πῆγε καὶ πίσω ἀπὸ δάσος πυκνὸ εἶδε τὸ εὐμορφὸ μοναστηράκι, ποῦ τὴν πειρὸ εὐμορφῆς βυζαντινῆ ἐσκέπαζε.

Τὸν εἶδε καὶ καρφώθηκε στὸν τόπο τῆς· ὁ πάπυρος ποῦ προσευχῆ γιὰ τὸ Θεὸ τῆς ἔγραψε, μισοτελειωμένος ἔμεινε· ἡ μοναχὴ, γιὰ μιὰ στιγμὴ, πῶς εἶναι γυναῖκα θυμῆθηκε καὶ ἤρε δύναμι νὰ φύγῃ... νὰ κρυφθῇ.

Λένε οἱ γλώσσαις οἱ κακαῖς : ὅτι δὲν ἤθελε ἡ Κασσιανὴ νὰ ἰδῇ ὁ Θεόφιλος (ποῦ νέα δροσερὴ τὴ θαύμασε) ἀσημένιαις τρίχαις στὰ χρυσαῖ τῆς τὰ μαλλιά καὶ μιὰ ρυτίδα βαθειὰ στὸ μαρμαρένιο μέτωπό τῆς.

Ὁ αὐτοκράτωρ, ποῦ ἀγαποῦσε τὰ κάλλη τὰ πνευματικά, ἐδιάβασε μὲ θαυμασμό τὴν προσευχὴ καρδιάς, ὅπου ὑπόφερε ἀπὸ κρυφὴ πληγὴ καὶ μὲ συγκίνηση κι' αὐτὸς στὸν ἀτελείωτο ψαλμὸ, δύο τρία λόγια ἔγραψε καὶ ἔφυγε· ἡ ἡσυχία ἡ νεκρικὴ κι' ἡ μυρωδιὰ τοῦ λιθανίου τὸν ἐπνιγαν.

Ὅταν ἐγύρισε ἡ μοναχὴ, λένε πῶς ἔσκυψε καὶ ρίλησε τὰ λόγια ποῦ ἔγραψε τὸ χέρι τὸ βασιλικὸ καὶ γιὰ τὸ ρίλημα αὐτὸ, ποῦ ἡ ἀθῶα τῆς ψυχῆ τὸ ἤρε ἔνοχο, καινούργιαις προσευχαῖς ἔκανε.

Χρόνια ἐπέρασαν πολλὰ· τὴν προσευχὴ τῆς, τὸ Θεὸ παρακαλεῖ, νὰ συχωρήσῃ τὸν Θεόφιλο ποῦ τὴ λατρεία τῶν εἰκόνων ἐπολέμησε καὶ νὰ τὸν ἀναπαύσῃ σὲ τόπον δροσερόν. Ἐφθασε τὸ ἔτος 856.

Μιὰ μέρα, μιὰ γυναῖκα μὲ κάτασπρα μαλλιά, στὸ ἐρημητήριό τῆς ἦλθε καὶ γύριψε καταφύγιον.

Χλωμὴ, ἀπελπισμένη, εἰς τὴν ἡσυχία καὶ τὴ σιωπὴ τὰ δάκρυά τῆς ἄρρηξε ἐλεύθερα νὰ τρέχουν.

Ἀγνώριστη· ἡ Κασσιανὴ δὲν θυμᾶται νὰ εἶδε ἄλλοτε αὐτὸ τὸ μαρμαρένιο πρόσωπο, μὰ ἡ καρδιά τῆς πονεῖ γιὰ κάθῃ ξένη συμφορὰ καὶ τὴν ἀγνώριστη

παρηγορεῖ μὲ λόγια ἅγια καὶ τὴν περιποιεῖται ὅπως εἴμπορει.

— Μὴν κλαῖς, καλὴ μου, γιὰ τοῦ κόσμου αὐτοῦ τοῦ ψεύτικου τῆς λύπαις καὶ τὰ βάσανα, τὸ νοῦ σου ἀπ' τὴ γῆ ξεσκάλωσε καί, ἀψηλὰ ἀπ' τὸ Θεὸ σου γύρισε παρηγοριά. «Μακάριοι οἱ πενθοῦντες» δὲν εἶπαν τὰ χεῖλη τοῦ Θεοῦ; Μακάριοι ὅσοι κατάρθωσαν τὴν εὐτυχία ἐδῶ κάτω νὰ μὴ κλέψουν καὶ Θεὸ ἐπίγειο (πρᾶγμα ἢ πρόσωπο) νὰ μὴ λατρεύουν.

Κλαίει ἡ ἀγνώριστη καὶ λέει μὲ λυγμούς :

— Ἄχ, ἀδελφὴ μου, μάννα ἐσὺ δὲν ἐγεινεις· τὸ γάλα σου παιδί δὲ βύζαζε καὶ τὸ παιδί ἐκεῖνο ποῦ βγήκε ἀπ' τὰ σπλάγγα σου, δὲν ἐγεινε θηρίο νὰ θέλῃ τὸ αἷμά σου νὰ πιῇ. Ἐγὼ εἶμαι ἡ Θεοδώρα τοῦ Βυζαντίου ἡ αὐτοκράτειρα, ποῦ τῆς εἰκόνας πάλι στήλωσα καὶ μ' εὐλογοῦνε ὅλοι. Κανεὶς δὲν ἐβασανίσθηκε ἐδῶ κάτω ὅσο ἐγώ. Καλὸς, μεγάλος βασιλέας ὁ Θεόφιλος, μὰ ἐγὼ ξέρω τί ὑπόφερα στὰ χεῖρια του καὶ τώρα ὁ κεραυνὸς ποῦ ἐφοβούμουν ἐπέσε φοβερὸς εἰς τὴν καρδιά μου. Γιὰ τιμωρία ὁ Θεὸς μου τὸ παιδί τοῦ εἰκονομάχου αὐτοκράτορα, ρίδι, θηρίο ἀνήμερο τὸν ἔκαμε καὶ ἄρχισε ἀπ' τὴ μητέρα του· στὸ μοναστήρι νὰ μὲ κλείσουν πρόσταξε. Δὲν κλαίω γιὰ τὸ θρόνο καὶ γιὰ τὴν πορφύρα τῆ βασιλικῆς, ποῦ τόσα φαρμάκια μὲ ποτίσανε, κλαίω γιὰ τὸ παιδί μου. Μοναχὴ, ποῦ δὲν ζεῦρεις μάννας καρδιά τί θὰ πῆ, νὰ μὲ καταλάβῃς δὲν μπορεῖς.

Καὶ ἡ ἀπελπισμένη μάννα διηγήθηκε βάσανα καὶ πίκραις, ποῦ οὔτε ἐφαντάσθηκε ἡ μνηστὴ τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὅποια ἔζησε τόσφ ἡσυχὰ στὸ ὠραῖο νησάκι τῆς Προποντίδος, ἀνασαιόντας ἀέρα μυρωμένο καὶ περιμένοντας ὡς ἀμοιβὴ τῆς ἡσυχῆς καὶ ἀπονῆς αὐτῆς ζωῆς, τὸ στεφάνι τῆς μακαριότητος.

Ὅταν ἔφθασε στὸ σκοτωμὸ τοῦ γενναίου στρατηγοῦ Θεοκτίστου καὶ στὴν ἰδικὴ τῆς ἐξορία, ἡ δυστυχισμένη ἐλειποθύμησε.

Ἡ Κασσιανὴ γύρισε τὰ μάτια τῆς στὸν οὐρανὸ καὶ εὐχαρίστησε τὸ Θεὸ, ποῦ δὲν τὴν ἔκαμε αὐτοκράτειρα.

Αὐτὰ τὰ βάσανα ἔκρυβε ἡ πορφύρα ἐκεῖνη, μὲ τοὺς χρυσοκεντημένους σταυρούς :

Ὅταν συνῆλθεν ἡ Θεοδώρα ἔμαθε πῶς ἡ μοναχὴ ἦτον ἡ Κασσιανὴ.

Ναι, τὴν ἐγνώρισε· ὠραῖα πάντοτε καὶ δροσερὴ.

Αἱ δύο γυναῖκες ἐνηγκαλισθήσαν καὶ ἐκλαυσαν καὶ ἡ αὐτοκράτειρα τοῦ Βυζαντίου εἶπε μὲ πίκρα :

— Ἐνα μόνον παράπονο εἶχες «γιὰτί νὰ μὴ γείνης αὐτοκράτειρα»· εἶναι πολὺ μικρὸ κι' ἀσημαντὸ ἐμπρὸς στὴ φοβερὴ δυστυχία βασιλισσᾶς δυστυχισμένης καὶ μητέρας τόσφ ἀδικημένης. Ἡ μοῖρα ἔγραψε καὶ γιὰ τῆς δύο μὰς μοναστήριον. Οἱ δρόμοι ἦτανε διαφορετικοί, ὁ ἰδικὸς σου ἡσυχῆς, χωρὶς δάφναις ἢ τριαντάφυλλα, μὰ καὶ χωρὶς ἀγκάθια, καὶ ὁ δικὸς μου δρόμος ἀψηλός, ἀκατάστατος, ποῦ μ' ἔφερε ἀπ' τὰ ὕψη ἐνὸς θρόνου, στὰ βᾶθρα ἐνὸς μοναστηρίου.

— Συγχώρησε ἐκείνους ποῦ σ' ἐβλαψαν, λησμόνησε τὸ κακὸ ποῦ σ' ἔκαμην καὶ ἔλα νὰ προσευχῇ-

θῆς γιὰ τὸ παιδί σου. Ἐχασες τὴν βασιλεία τοῦ κόσμου αὐτοῦ, προσπάθησε νὰ κερδίσης τὴν βασιλεία τοῦ ἄλλου· ἔχει καὶ τὰ καλὰ του τὸ μοναστήρι.

*

Ὡς τόσο πάντα τὸ Μῆλο τῆς Ἀγάπης φέρνει δυστυχία.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΠΟΘΥΜΙΑ

Ζηλέβω ἐκεῖνο τὸ χωριὸ
σ' τὸν κάμπο κάτου
μὲ τ' ἀψηλὸ καμπαναριὸ,
τὴν ἐκκλησίαν σου,

Ποῦ ἔχει τὴν Παναγιά χρυσὴ
κι' ἀσημωμένη,
καὶ νὰν τὴν ἀσπαστεῖ ἡ Ῥηνιὸς
συχνοπαγαίνει.

Ζηλέβω ἐκεῖνο τὸ χωριὸ
σ' τὸν κάμπο κάτου
μὲ τὰ χωράφια τὰ βαθιὰ,
μὲ τὰ δεντρά σου,

ποῦ φορτωμέν' ἀπ' τίς ἐλιές
τὴ γῆς φιλοῦνε,
καὶ σὰν τὰ μάτια τῆς Ῥηνιὸς
μαβρολογοῦνε.

Ζηλέβω ἐκεῖνο τὸ χωριὸ
σ' τὸν κάμπο κάτου,
π' ἀνθίζουν καὶ μοσκοβολοῦν
τὰ κλίματά σου,

κι' ἔχει σταφύλια ροδινὸ
τὸ κάθε ἀμπέλι
σὰν τὰ χεῖλάκια τῆς Ῥηνιὸς
ποῦ στάζουν μέλι.

Ζηλέβω ἐκεῖνο τὸ χωριὸ
σ' τὸν κάμπο κάτου
μὲ τίς καθάρεις του πηγές,
τὰ ῥέματά σου.

Ζωὴ σκορποῦνε τὰ νερά·
Ῥηνιὸς, νὰ ζῆσεις,
μὲ λίγη ἀγάπῃ ἔλα κι' ἐσὺ
νὰ μ' ἀναστήσεις.

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ

ΤΟ ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ ΑΝΑΚΤΟΡΟΝ ΤΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΕΙΡΑΣ ΕΛΙΣΑΒΕΤ

ΤΟ ΑΧΙΛΛΕΙΟΝ

Εἰς ὀλίγα μέρη τοῦ κόσμου ἡ φύσις μετὰ τόσης δυνάμει νὰ εἶπω, σπατάλης διέχυσε τὰ κάλλη αὐτῆς ὅσον ἐπὶ τῆς Κερκύρας. Ἐν τῇ μάγῳ ταύτῃ νήσῳ, πλὴν τοῦ ἐξόχως εὐκραοῦς αὐτῆς κλίματος, τοσαύτη εὕρηται διακεχυμένη γραμμῶν ἁρμονία καὶ ἐδάφους ἀπαλότης καὶ ὄργανός βλαστήσεως καὶ τοῦ φυτικού κόσμου πλοῦτος καὶ γλιδὴ καὶ ποικιλία, ὥστε πλειστάκις τις μακρὰν αὐτῆς διαμένων καὶ ἀναζητῶν ἐπὶ τοῦ γάρτου ἐλπίζει νὰ τὴν συναντήσῃ εἰς τὰ εὐδαίμονα τῆς Ἰαπωνίας πελάγη ἢ παρὰ τὴν Κεϋλάνην—τοσοῦτον τὰ πάντα διαφέρουσιν ἐν αὐτῇ πάσης παρομοιώσεως πρὸς τὴν περίρξ ἑλληνικὴν φύσιν, μίαν ἐν τούτοις τῶν ὡραιότητων τῆς γῆς.

Τῶν νεωτέρων τούτων Ἰλλυσιῶν ἐν τῶν ἐκπαγλωτέρων ὑπὸ ἔποψιν κάλλους καὶ πρωτοτυπίας τοπίων εἶναι μικρὸς λορίσκος, περίκομψος, βαθύσκιος, ἡρέμα ἀπολήγων εἰς κορυφὴν, ἀληθῆ παντεπόπτην. Ἐπὶ τῶν ῥάγειων τοῦ λορίσκου τούτου ἀπαλῶς ἀναπαύεται τὸ χωρίον Γαστούρι. Παρὰ τὸ χωρίον καὶ ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς κορυφῆς καὶ τῶν δειρωδῶν κλιτύων τῶν πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος εὐρίσκετο πάλαι ποτὲ ἡ ἔπαυλις ἐνός τῶν φιλοσοφικωτάτων ἀνδρῶν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, τοῦ ἀειμνήστου Πέτρου Βράτλια Ἀρμένη. Ἐπὶ τῆς ἐπαύ-

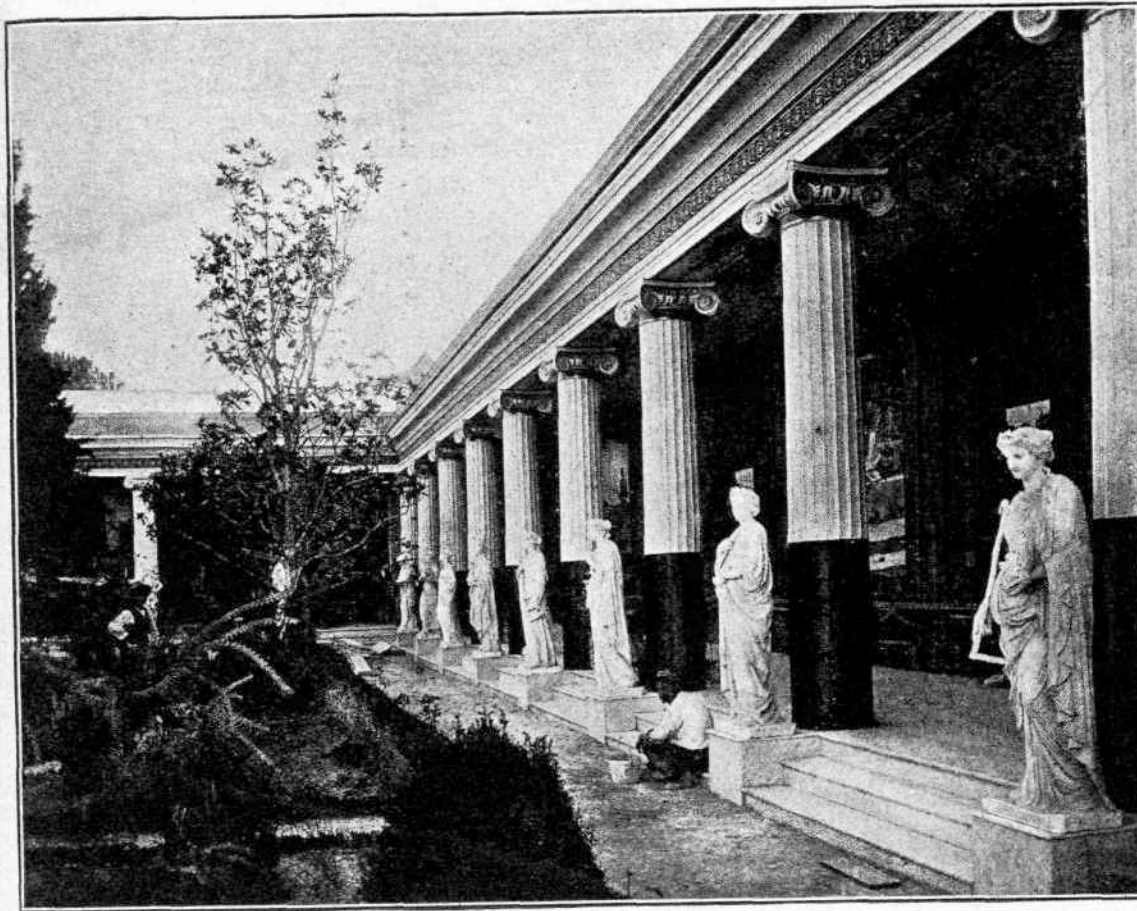
λεως ταύτης, ἣν ἀγοράσασα ἡ αὐτοκράτειρα Ἐλισάβετ, κατεδάφισεν, ἐγείρεται σήμερον τὸ περίλαμπρον Καταφύγιον τῆς καρδίας τῆς, τὸ Ἀχιλλεῖον.

*

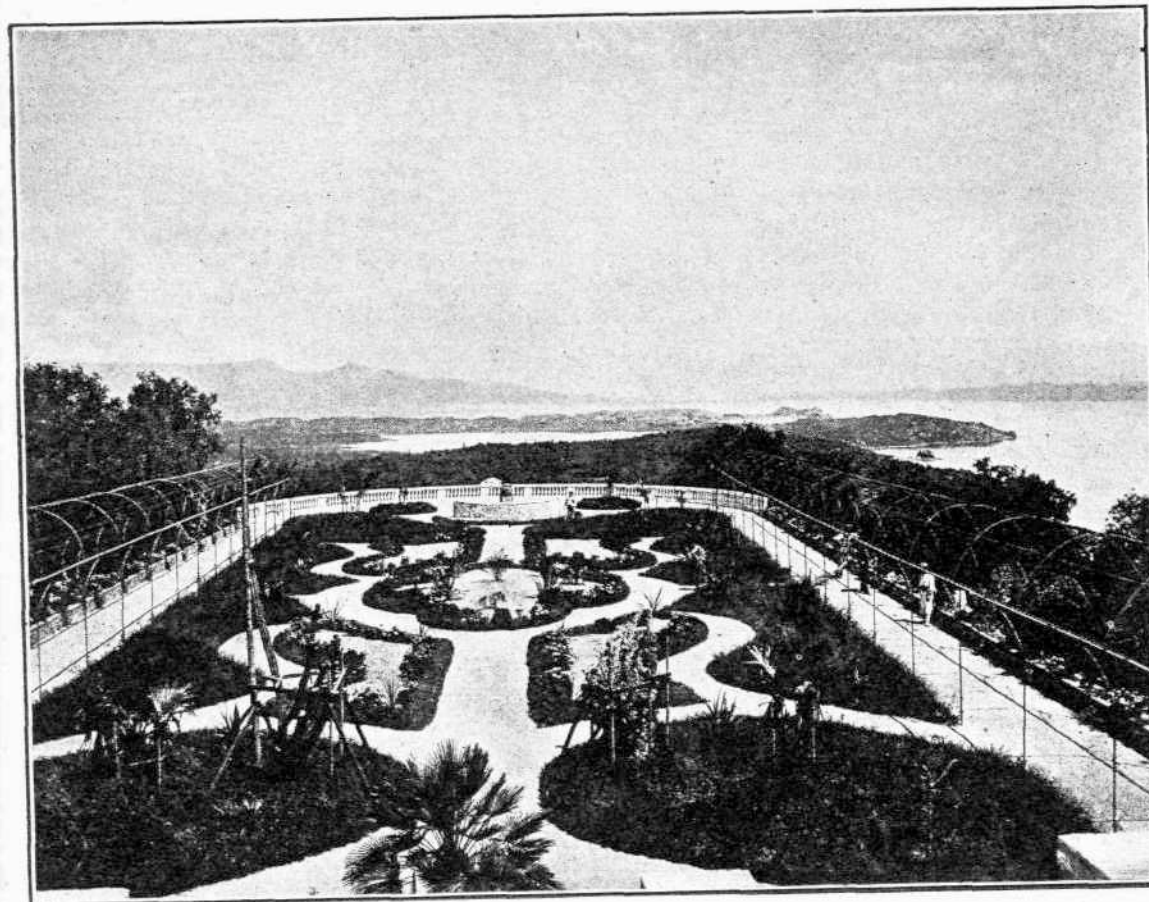
Τὸ Ἀχιλλεῖον, καὶ ὅλα τὰ πολὺ ὡραῖα πράγματα, δύναται τις νὰ τὰ ἴδῃ, νὰ τὰ θαυμάσῃ, νὰ τὰ ἀπολαύσῃ, ἀλλὰ ὅταν ἔλθῃ ἡ στιγμή νὰ τὰ περιγράψῃ καταλαμβάνεται ὑπὸ τοιαύτης σκοτοδίνης ἀναμνήσεων, ὥστε θὰ ἰθεώρῃ ἴσως ἑαυτὸν ἰκανώτερον νὰ τὰ ἀνοικοδομήσῃ ἢ διὰ νεκρῶν γραμμῶν νὰ τὰ ἀπεικονίσῃ.

Ἡ ἀλήθεια αὕτη μᾶλλον αἰσθητῆ καθίσταται προκειμένου περὶ τοῦ Ἀχιλλείου, καθότι τὸ μαγικόν τοῦτο ἀνάκτορον δὲν εἶναι αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ὡραῖον, ἀλλὰ μᾶλλον συλλογὴ ὡραιωτάτων πραγμάτων. Ὑπὸ τὰς ἐμπνεύσεις τῆς πολυταράχου ζωῆς τῆς Ἐλισάβετ ὁ καλλιτέχνης Ἰταλὸς ἀρχιτέκτων ἐπεδίωξε μᾶλλον τὴν ποικιλίαν, τὴν εὐμάρειαν, ἢ τῶν γραμμῶν τὴν ἁρμονίαν καὶ τὸ ἀρχιτεκτονικῶς ἐνιαίον. Ἡ τέχνη ἐμφαίνεται ἐν πᾶσιν, ἢ ἐνότῃς ἐλλεῖπει ἀπολύτως. Ἀρχαῖος καλλιτέχνης οὐδέποτε θὰ ὑπεγράφετο ὑπὸ τὸ ὄλον σχέδιον, θὰ εὐχαριστεῖτο ὁμῶς νὰ ἴδῃ τὴν ὑπογραφήν του εἰς τὰ μέρη.

Τὸ Ἀχιλλεῖον δὲν εἶναι κυρίως ἐν ἀνάκτορον, ἀλλὰ συλλογὴ πολλῶν ἀνακτόρων, οὐχὶ μία κατωικία, ἀλλὰ μωσαϊκὸν πολλῶν κατοικιῶν καὶ δι-

Ἡ ΣΤΟΑ ΤΩΝ ΜΟΥΣΩΝ

Ο ΚΗΠΟΣ

αὐτὸ μεθ' ὅλην τὴν προσπάθειαν, ἣν θὰ καταβάλω, ἵνα σὰς τὸ περιγράψω, καὶ μεθ' ὅλην τὴν τελειότητα τῶν δημοσιευομένων εἰκόνων, ἢ παράστασις τοῦ ὅλου ἀμφιβάλλω, ἂν θὰ καταστῆ τελεία παρ' ὑμῖν.

*

Καὶ ἡ πρωτίστη περί τὴν ἀντίληψιν δυσκολία προέρχεται διότι ὡς ἐκ τῆς ἀνωμαλίας τοῦ ἐδάφους τὸ Ἀνάκτορον δὲν εἶναι πανταχόθεν ἰσοϋφές. Ὡς ἐν τῇ εἰκόνι βλέπετε ἡ κυρία ὄψις εἶναι τριώροφος. Τὸ ὄπισθεν ὅμως εἶναι μονώροφον ἀπολήγον εἰς τὴν ἐν τῇ δευτέρᾳ εἰκόνι στοάν καὶ εἰς τὸν ἀποτελοῦντα συνέχειαν τῆς στοᾶς ταύτης μακρὸν καὶ ἐν εἶδει ἐξώστου κῆπον. Πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ἀρκούντως κομψῆς ταύτης ἀνωμαλίας ὁ καλλιτέχνης ἐπωφελήθη ἀπὸ τὴν ἀπότομον ἐξαρσιν τοῦ ἐδάφους, ἐφ' ἧς καὶ ἐστήριξε τοὺς τρεῖς ὀρόφους.

Ὁ κάτω ὀρόφος ἀποτελεῖται ἀπὸ ἐν καπνιστήριον, κομφοτάτην ἐκκλησίαν, τὰ δωμάτια τοῦ Αὐτοκράτορος καὶ τὸ ἐστιατόριον, ἀπεριγράπτως πλούσιον εἰς διάκοσμον καὶ καταυγαζόμενον δι' ἠλεκτρικοῦ φωτός προχομένου ἐκ γυμνῶν γυναικείων ἀγαλματίων, καὶ ἐκ τῶν μοναδικῶν θερμῶν ἢ λουτήρων τῆς Ἐλισάβετ, οἵτινες εἶναι φανταστικώτεροι καὶ αὐτῶν τῶν ἐπὶ Ρωμαίων Αὐτοκρατόρων, κατὰ κόσμον ἐξ ἀναγλύφων καὶ ἀγαλμάτων. Παρὰ τοὺς λουτήρας τούτους κεῖται τὸ ἰδιαίτερον γυμναστήριον τῆς ἀμαζόνος Αὐτοκράτειρας, ἣτις μετὰ τὸ λουτρὸν ἐπιδίδεται ἀμέσως εἰς ἀσκήσεις τοῦ σώματος. Ἐν τῷ γυμναστηρίῳ τούτῳ εὐρηται καὶ ἀρκετὰ πρωτότυπον μηχανήμα ἐν εἶδει κλίμακος, εἰς ἕλξιν τοῦ σώματος χρησιμεῖον.

Ἐν τῷ δευτέρῳ ὀρόφῳ, πάντοτε πρὸς τὴν πρόσοψιν εὐρηται αἱ πλουσιώταται αἰθούσαι τῆς ὑπόδοχῆς καὶ ὁ θαυμασιὸς διάγλυφος καὶ γεγραμμένος ὑπόστεγος ἐξώστου.

Ἐν τῷ τρίτῳ τέλος ὀρόφῳ, ὅστις εἶναι πλήρης ἄτε ἐξικνούμενος καὶ πρὸς τὴν πρὸς δυσμᾶς στοάν, ἐγείρονται τὰ μυθικὰ δωμάτια τῆς Αὐτοκράτειρας, τὰ τῆς ἡγεμονίδος Βαλερίας καὶ τὰ τῶν κυριῶν καὶ δεσποινίδων ἐπὶ τῶν Τιμῶν.

*

Πρὸ τοῦ ὅμως περιγράψωμεν τὰ μυθικὰ ταῦτα ἰνδαιτιήματα καλὸν νὰ ἐνδιατρίψωμεν ἐπὶ βραχὺ εἰς τὴν μεγάλην κλίμακα. Ἡ κλίμαξ αὕτη καίτοι μακροτάτη, ἃ τε ἐξικνουμένη μέχρι τοῦ τρίτου ὀρόφου δύναται νὰ θεωρηθῆ ὑπὸ ἐποψιν τοῦλάχιστον διακόσμου ἀληθῆς θαύμα ἰδέσθαι. Τὸ ὅπως λαμβάνουσα ἐκ τοῦ ὀρόφου εἶναι κατεσκευασμένη ἐκ μαρμάρου. Καθ' ὅλον τὸ πριώροφον ὄψος ὁ τοίχος φέρει κολοσσάϊαν εἰκόνα παριστάσαν τὸν θρίαμβον τοῦ Ἀχιλλεύου. Εἰς τὸ δεύτερον διάζωμα, ἧτοι εἰς τὸ μέσον τῆς κλίμακος, ἐγείρεται πάγκαλος ἀνδρίας τοῦ περιλημένου τῆς Ἐλισάβετ ποιητοῦ, τοῦ λυρικοτάτου πνεύματος τοῦ αἰῶνος μας, τοῦ Ἑρρίκου Χάϊνε. Ὀλίγον ἀνωτέρω εὐρηται θαυμάσιον κογχύλιον φέρον γεγραμμένην ἐπὶ τῆς λείας ἐπιφανείας τοῦ τὴν εἰκόνα τοῦ μαγικοῦ τούτου Ἀνακτόρου.

Ἀλλὰ τί νὰ πρωτοπεριγράψῃ τις ἐκ τῆς φανταστικῆς ταύτης κλίμακος.

Ἄμα τῇ τελευταίᾳ βαθμίδι ἀντικρύζει τις τὰ ἰδιαίτερα δώματα τῆς Αὐτοκράτειρας, ἐπὶ τῶν θυρῶν τῶν ὁποίων ὁ Γαλλινᾶς ἐξωγράφησεν ἐξόχως διάφορα Κερκυραϊκὰ τοπία.

Οἰανδήποτε περιγραφὴν τῶν ἰνδαιτιημάτων τούτων θεωρῶ παντελῶς ἀνέφικτον, δι' ὃ καὶ ἀρκοῦμαι ἀπλῶς νὰ σημειώσω, ὅτι ὑπὸ ἐποψιν εὐμαρείας, καλλιτεχνικῆς διασκευῆς καὶ πλοῦτου ἐπιπλώσεως ἀποτελοῦσι ταῦτα τὴν ἀνωτάτην τῆς τέχνης περιωπὴν. Ἰδιαίτερος ἄξιον ἀναγραφῆς εἶναι, ὅτι ἀνωθεν τῆς κλίμακος τῆς Αὐτοκράτειρας ἀνήρτηται ἡ εἰκὼν τοῦ πολιούχου τῆς Κερκύρας Ἀγίου Σπυριδῶνος.

*

Ἐκ τῶν δωματίων τῆς Αὐτοκράτειρας ἰδιαίτερα εἰσόδος φέρει πρὸς τὴν ἐν τῇ δευτέρᾳ παραθεσιμένην εἰκόνι στοάν.

Ἡ στοὰ αὕτη εἶναι μοναδικὴ ὑπὸ ἐποψιν διακόσμου. Ἐμπροσθεν τῶν ἐννέα ἰωνικοῦ ρυθμοῦ στηλῶν ἴστανται κάλλιστα ἀγάλματα τῶν ἐννέα Μουσῶν. Ἐπὶ τῶν τοίχων δὲ ἐξωγραφῆθησαν οἱ μῦθοι τοῦ Αἰσώπου. Μεταξὺ τούτων ὑπάρχει λαμπροτάτη εἰκὼν. Ἐνώπιον ἀνδρὸς καὶ γυναικός, ἧς τὸ πρόσωπον ὑπενθυμίζει καταπληκτικῶς ὠραίαν δέσποιναν τῆς πόλεως μας, ὁ Αἰσώπος διηγείται τοὺς μύθους τοῦ.

*

Ἀπὸ τῆς στοᾶς ταύτης φερόμεθα πρὸς τὸν ἐν εἶδει ἐξώστου κῆπον, πλουσιώτατον εἰς τὰ σπανιώτατα τῶν ἀνθῶν καὶ εἰς οὗ τὸ ἄκρον ἐγείρεται τὸ θαυμασιὸν ἀγαλμα τοῦ Ἀχιλλεύου.

Τὸ ἀγαλμα τοῦτο, δι' ὃ ἐδαπανήθησαν ἄνω τῶν 100,000 δραχμῶν παριστᾷ τὸν Ἀχιλλεῖα ἐξηντημένον καὶ ζητοῦντα νὰ ἐξαγάγῃ ἀπὸ τῆς πτέρνης τὸ ἐμπηχθῆν βέλος. Ὁ γλύπτης παρέστησε τοσοῦτον ἐκτάκτως καὶ πιστῶς τὸ ἄλλοσ ὅπερ αἰσθάνεται τὸ ρωμαλεῖον καὶ ἥρωικόν τοῦτο σῶμα ἐκ τῆς πληγῆς, ὥστε προσβλέπων τις ἐπὶ τινὰ λεπτὰ τὸν Ἀχιλλεῖα χωρὶς νὰ θέλῃ δακρύει.

Ἀτυχῶς τὸ καλλιτεχνικὸν ἀριστούργημα ὡς καὶ ὁ λοιπὸς ἐκ μαρμάρων κόσμος εἶναι ἐκ πέτρας τῆς Καρράρας, ἐκτάκτως εὐθρύπτου, ἢ δ' ὑγρασία καὶ οἱ διαρκεῖς ὑετοὶ τῆς Κερκύρας ταχέως θὰ καταστρέψωσι τὰ θαυμάσια ταῦτα καλλιτεχνήματα.

*

Διὰ τὸ μυθῶδες τοῦτο ἀνάκτορον μετὰ τῆς ἐπιπλώσεώς του, τῶν μικρῶν λιμενίσκων, τῶν μηχανῶν πρὸς μεταβολὴν τοῦ θαλασσοῦ ὕδατος εἰς γλυκὺ, τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτός κτλ. ἐδαπανήθησαν ἴσως καὶ εἰκοσιν ἑκατομμύρια δραχμῶν. Εἶθε ὑπὸ τὸ θαυμάσιον κλίμα τῆς Κερκύρας καὶ ἐν τῷ μαγικῷ τούτῳ ἰνδαιτιήματι νὰ εὐρῆ ἡ ἀτυχῆς Αὐτοκράτειρα τὴν εἰρήνην τῆς καρδίας τῆς!

Ν. ΣΠΑΝΔΩΝΗΣ

Ἡ ΖΩΗ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΑ ΠΥΡΟΤΕΧΝΗΜΑΤΑ

Ὁ Γιαννᾶκης—ὁ γνωστός μας Γιαννᾶκης—τόρα τὸ καλοκαίρι, καθὼς τοῦλάχιστον ἰσχυρίζεται ὁ ἴδιος, γίνεται ἄλλος ἄνθρωπος. Αἰσθάνεται ζωηρότητα, εὐθυμίαν, ἐλευθερίαν περισσοτέραν, ἕλξιν πρὸς τὸ ὑπαίθριον ἀκατανίκητον. Προπάντων ἀφ' οὗ, μετὰ τὴν ἐπιλογομήμερον βᾶσανον τῶν ἐξετάσεων, ἀνησυχίας μᾶλλον ἢ κόπου, παύσουν τάνιαρά μαθήματα καὶ ἔλθουν αἱ πολυπόθητοι διακοπαί. Ὁ Γιαννᾶκης φορεῖ ὑποκάμισον σετα κροῦτα, κρεμόχρουν ἢ στακτερόν, ἕνα κορδόνι ἀπλοῦν ἀντὶ λαμοδέτου—καὶ κάμνει ἐμφαντικώτατα τὸ σχῆμα ποῦ τὸ δένει, ἔτσι δά, εὐκολώτατα ὡς ποῦ νὰ πῆς ἀμήν,—κατελάει ψάθινο καὶ ὑποδήματα κτρινωπά. Ἄνοίγει τὸν κουμπαρᾶ του, γερμίζει τὰς τσέπες του καὶ τὸ πορτοφόλι του—γυαλιὰ καρφιὰ νὰ γένουν, λέγει,—καταδίνει εἰς τὸ Φάληρον καὶ πέρνει τὸ λουτρό του, ἀνεβαίνει στὰς Ἀθήνας καὶ πέρνει τὸ παγιῶτό του,—καὶ τὸ ἀπόγευμα πολλὰς φορές καὶ τὸ βράδυ,—καὶ πηγαίνει τακτικὰ σχεδὸν εἰς τὸ θέατρον, ἀφ' οὗ ὅσες φορές δὲν πηγαίῃ μόνος του, τὸν πέρνει ὁ μπαμπᾶς του μετὰ τὴν λοιπὴν οἰκογένειαν. Ζωὴ ἔχει ἄσχημη, μὲ τὴν ἀλήθειαν! Τὸ μόνον κακὸν ποῦ ἔχει, εἶναι ὅτι τελειώνει γρήγορα, πολὺ γρήγορα, καὶ περνᾷ τὸ καλοκαίρι καὶ τελειοῦν τὰ λεπτὰ—καὶ καμμιὰ φορὰ τελειοῦνον πρῶτα τὰ λεπτὰ,—καὶ παύουν αἱ διασκεδάσεις καὶ ἀρχίζει τὸ Σχολεῖον. Εἶναι ὡς ἡ ἀφύπνις μετὰ γλυκὺ ὄνειρον—ἀλλὰ ποῖα ἀφύπνις εἶναι τόσον ὀδυνηρὰ διὰ τὸ παιδίον, τοῦ ὁποίου ἡ καρδιά εἶναι γεμάτη ἀπὸ ἐλπίδα;

Περιμένον τὰς παύσεις διὰ νὰ ἐφαρμόσῃ πλήρης τὸ πρόγραμμά του, ὁ Γιαννᾶκης διασκεδάζει προσωρινῶς μετὰ πύροτεχνήματα, τὰ ὅποια κάθουν τόρα κάθε βράδυ εἰς τὰς πλατείας. ἔχει πολλὰ μαθήματα, διότι κατὰ τὴν φράσιν τοῦ διδασκάλου, πλησιάζει ἡ με γ α λ ἡ με ε ρ α, ἀλλὰ δὲν ἔχει καὶ πολλὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἀνάλογον ἐνδιαφέρον. Ὡστε τοῦ μένει ἀρκετὸς καιρὸς διὰ νὰ γυρίξῃ ἔξω καὶ τὸ βράδυ καὶ νὰ διασκεδάζῃ—εὐτυχῶς. Θὰ σὰς διηγηθῶ πῶς ἐπέραςε μίαν βραδυᾶν ἀπὸ αὐτᾶς ὁ Γιαννᾶκης. Μαζὶ μετὰ αὐτὸν θὰ ἴδῃτε πῶς περνοῦν τὴν βραδυὰ καὶ χιλιάδες ἄλλοι ἀθηναῖοι, μικροὶ καὶ μεγάλοι.

*

Προηγῆθη μὴ μικρὰ ἐρις μετὰ τὸν πατέρα. Τὸ μεσημέρι εἶχαν καὶ ἕνα φίλον τῶν εἰς τὸ τραπέζι. Ὁ Γιαννᾶκης εἶχεν ὄρεξιν καὶ διηγείτο ἕνα σωρὸ ἱστορίας τοῦ δρόμου. Ἐπάνω εἰς τὴν ὀμίλιαν τοῦ ἐφυγεν ὁ τύπος δά νω ἀντὶ δίδω, καὶ ἀκριβῶς εἰς τὴν φράσιν:

—Τοῦ δίνει μὴ γροθὶά μετὰ τὸ σταυρὸ . . .

—Τοῦ δίνει; τὸν διακόπτει ζωηρῶς ὁ πατέρας του, ἐξηρεθισμένος μᾶλλον ἀπὸ τὸ θέμα τῆς διηγήσεως παρὰ ἀπὸ τὴν παράθεσιν τῶν γραμματικῶν κανόνων. Καὶ ποῦ τὸ βρήκες, βρέ, τὸ δίνει; στὴ γραμματικῇ τοῦ Φυρρῆ; Ἀκούτε σεῖς δίνει!

—Καὶ πῶς θέλετε νὰ πῶ; ἀπήντησεν ὁ Γιαννᾶκης, ὁ ὁποῖος ποτὲ δὲν τα ἔχανε δίδω σιν αὐτῷ, ὡς πῶς λέτε σεῖς οἱ λογιώτατοι;

Ἡ ἀθῶδαια κατεκεραυνοβλήθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς. Ἡ διήγησις διεκόπη μετὰ τὴν γροθὶὰ στὸ σταυρὸ. Ὁ φίλος δὲν ἐπεχείρησε νὰ συνδιαλλάξῃ τὰ διεστῶτα, τρέφων καὶ αὐτὸς ἀκατανίκητον ἀποστροφήν πρὸς τὴν γραμματικῇ τοῦ Φυρρῆ. Ὁ Γιαννᾶκης θυμωμένος, φουρκι-

σμένος, ἐσηκώθη ἀπὸ τὸ τραπέζι καὶ ἐκλείσθη εἰς τὸ δωμάτιόν του.

Ἄλλ' ἐκεῖ μὴ νομίζετε ὅτι ἄρχισε νὰ κλαίῃ σὰν ἀνόητος. Ἀπεναντίας ἄρχισε νὰ ἐργάζεται φρόνιμα καὶ σύντονα. Εἶχε σιγαρόχαρτον καὶ κόλλαν καὶ κατεσκευάσεν ἐν ἀερόστατον, ἢ μᾶλλον τὸ συνεκόλλησε, διότι τὸ εἶχε καμμένον ἀπὸ τὸ πρῶν. Καὶ ἀφ' οὗ ἐτελείωσε τὴν ἐργασίαν αὐτήν, χωρὶς νανοῖξῃ διόλου γραμματικὴν, ἀνεπαύθη ὀλίγον καὶ ὕστερα πῆγε εἰς τὸ Ζάππειον περίπατον. Ἐφρόντισεν ὅμως νὰ γυρίσῃ νωρὶς, πιστὸς εἰς τὸ ραντεβὺ τὸ ὅποιον εἶχε δώσει εἰς τὰ παιδιὰ τῆς γειτονεῖας νὰ σηκώσουν τὸ ἀερόστατον. Ἡ δειλὴ ἦτο ἡρεμὸς καὶ ἐξαισία. Ὁ οὐρανὸς πρὸς τὴν δύσιν κατακόκκινος. Ἡ σκοτία ἐπήρχετο καὶ οἱ ἀστέρες ἤρχισαν νὰ λάμπουν. Ἐφύσα ἀπὸ βορρῆος, αὔρα θωπεύουσα τὰ πρόσωπα. Οἱ φανοὶ ἠνάπτοντο διὰ λευκοῦ, ἀδυνάτου ἀκόμη φωτός. Ἡ ἑσπέρα προσημνύετο λαμπρά, καὶ πόσον ὠραία διέθετε τὴν ψυχὴν τὸ προμήνυμα αὐτό. Ὁ Γιαννᾶκης ἦτο εὐθυμώτατος.

—Γεῖά σας, παιδιὰ! εἶπε πρὸς τοὺς φίλους του, μετὰ ὄψος κομματάρχου. Ἐγὼ καὶ δυὸ ρουκέτες τρικουβερτες.

—Ποῦ τῆς οἰκονόμησες! ἀνέκραξαν τὰ παιδιὰ πλήρη θαυμασμοῦ καὶ περιεστοίχισαν τὸν Γιαννᾶκην πρόθυμα εἰς τὰς διαταγὰς του καὶ ἀφωσιωμένα.

Ἦναξαν τότε τὰ ἄγυρα εἰς τὸ σταυροδρόμι. Ὁ φαῖος καπνὸς ἐγέμισε τὸ ἀερόστατον καὶ τὸ ἐφόσκωσε καὶ τὸ ἐξῴθει πρὸς τὰ ὕψη, ἀπειλῶν νὰ ἐκρύβῃ ἀπὸ τὰς χεῖρας αἱ ὁποῖαι τὸ ἐκράτουν, φωτεινῶν, ὑπερμέγεθες. Ἐπὶ τέλους ἦτο καιρὸς. Τὸ ἀρῆκαν. Καὶ ὄμοῦ μετὰ τὴν κομψὴν σφαιρᾶν ἢ ὅποια ἀνήλθε ταχέως διὰ τῶν καπνῶν πρὸς τὸν καθαρὸν αἰθέρα, τὸν διάστερον, ἀρῆκαν τότε καὶ τὰς δύο ρουκέτας, αἱ ὁποῖαι ἐσύριζαν καὶ διέγραφον γραμμὰς φωτεινᾶς, ὡσεὶ εὐραλόουσαι τὴν ἀνύψωσιν. Τὰ παιδιὰ ἐχειροκρότησαν. Ἰσταντο δὲ περίξ καὶ παρηκολούθουν εἰς τὰ ἀφθαστα ὕψη τὸ ἀερόστατον, ὄμοῦ μετὰ τοὺς γείτονας, εἰς τὰ χεῖλη τῶν πεζοδρομίων, παρὰ τὰς θύρας, εἰς τοὺς ἐξώστους καὶ εἰς τὰ παράθυρα. . .

Ὁ Γιαννᾶκης εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ἐδείπνησε κατευχαριστημένος διὰ τὴν ἐπιτυχίαν. Εἶχε τὴν φιλοδοξίαν ὅτι εἰς καμμίαν γειτονεῖαν δὲν ἔκαμναν ἀερόστατα σὰν τα ἰδικὰ του. Καὶ ἄς ἔλεγε δὸν ω . . .

*

Μετὰ τὸ φαγητὸν ἐπήγγεν εἰς τὴν Πλατεῖαν τῆς Ὀμονοίας.

Ἡ ὄρα ἦτο ἐνάτη καὶ ἡ κίνησις ἤρχιζε ζωηρά. Εἰς τῶν ἠλεκτρικῶν λαμπτήρων κατηύγαζεν ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ στύλου, καὶ πρὸ τῆς λευκῆς καὶ ζωηρᾶς αὐτοῦ λάμπης ἠρρυθρίων τὰ ράμφη τοῦ φωταερίου, τὰ ὅποια ἦσαν περίξ ἀναμμένα πολυπληθῆ. Ὁ κόσμος ἀρκετὸς ἐπλήρου τὰ καφενεῖα καὶ τὰ ζαχαροπλαστεῖα ἢ ἀνεπαύετο εἰς τὰ ἐδῶλια τῆς πλατείας θεωρᾶν ἢ περιεπάτει κυκλικῶς περὶ τὸ πεζοδρόμιον, ἄλλοι περιλαμπρῶς, ἄλλοι σκιερῶν, ὑπὸ τὰ φυλλώματα τῶν δένδρων, τὰ ὅποια μόλις διεπέρων αἱ ἀκτῖνες τῶν φανῶν. Τὰ πυροτεχνήματα, τὰ ὅποια καθ' ἑσπέραν κατασκευάζουσι δι' ἐράνου τὰ περὶ τὴν Πλατεῖαν Καταστήματα διὰ νὰ προελκύσουν τὸν κόσμον, ἦσαν ἐστημένα κατὰ τὸ σύνθημα εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας, στύλοι σκοτεινοί, φέροντες εἰς τὴν κορυφὴν σχήματα φανταστικὰ, μόλις διακρινόμενοι ἐκ τῆς περὶ αὐτοὺς συγκεντρώσεως τῶν μικρῶν περιέργων. Τὸν βῆμον τοῦ ποικίλου πλήθους καὶ τὸν κρότον τῶν ἀργῶν, τῶν συρτῶν βηματισμῶν ἐπὶ τοῦ λιθαστρίτου ὑπερῆκνιτιζον οἱ φθόγγοι τῶν αὐτοσχεδίων ὀρχηστρῶν, αἱ ὁποῖαι ἐπαι-

ζον εἰς τοῦ Ζαχαράτου, εἰς τοῦ Χαραμῆ, εἰς τὴν Ἠθὴν, βιολίων τερετισμοὶ μακρόθεν ἀκουόμενοι καὶ κίθαρῶν στῆνοι, βιβάριος συνοδεύοντες. Οἱ πωλοῦντες καὶ παιζόντες φιστίκια, ἀπαραίτητοι εἰς πᾶσαν συγκέντρωσιν, περιεφέροντο μεταξύ τῶν καθισμάτων κρατοῦντες τὰ καλαθία των καὶ διαλαλοῦντες τὸ περιεχόμενον.

Ἐκαμιν ὁ Γιαννάκης ἕνα δύο γύρους μόνος, κατόπι ἐϋρεν ἕνα φίλον του, μαθητὴν καὶ αὐτόν, καὶ τον παρέσυρεν εἰς τὸ ζαχαροπλαστεῖον νὰ πάρουσιν κάτι τί.

— Τί παγωτὸ ἔχεις; ἠρώτησε τὸν ὑπηρέτην ὁ Γιαννάκης.

— Κρέμα, φιστίκι καὶ φράουλα, κύριε Γιαννάκη, ἀπήντησεν ὁ ὑπηρέτης, ὁ ὁποῖος ἐγνώριζε κατ' ὄνομα τὸν πελάτην του.

— Τί σ' ἀρέσουν, τὰ κρεμοειδῆ ἢ τὰ λεμοσοειδῆ; ἠρώτησεν ὁ Γιαννάκης τὸν φίλον του.

— Μπᾶ, αὐτὴ εἶνε ἡ διαίρεσις; δὲν την ἤξευρα.

— Βεβαίωτατα, ἀπήντησε μὲ κωμικὴν σοβαρότητα ὁ Γιαννάκης, ὁ ὁποῖος τὴν εἶχεν ἀκούσει τὸ ἀπόγευμα ἀπὸ ἕνα εὐφυολόγον κρεμοειδῆ εἶνε ἡ κρέμα, ἡ σοκολάτα, τὸ φιστίκι λημονοειδῆ τὸ λεμόνι, ἡ φράουλα, τὸ βύσσινον καὶ καθεξῆς.

— Βρᾶ τί μου λές! ἐμένα μοῦ ἀρέσουν τὰ ἀνάμικτα, εἶπεν ὁ φίλος, ὁ ὁποῖος δὲν ἐνόησε τίποτε ἀπὸ ἐπιστημονικὴν ταξινόμησιν καὶ παραδέχεται τὰ πράγματα ὅπως τοῦ τὰ ἔλεγον.

Ἐφαγαν τὰ παγωτὰ των καὶ συνώμιλησαν κάμποσιν ὧραν. Ἐν τῷ μεταξύ εἶχε συρρεύσει κόσμος περισσώτερος, μεταξύ δὲ τοῦ πλήθους ἐφαίνοντο τώρα καὶ πολλαὶ κυρίαὶ καὶ δεσποινίδες νεαραί, τὰς ὁποίας μετὰ ζωηροῦ ἐνδιαφέροντος παρεκολούθουν ἀπὸ τὴν θέσιν των διὰ τῶν ὀφθαλμῶν οἱ δύο φίλοι. Τῆς ἐπισκοπῆσεως ταύτης τοὺς ἀπέσπασεν ἡχος ὀξύς, ὡς ὕδατος ἐκροῦντος ἐκ στρόφιγγος ὀρηκτικῆς. Ἦτο τὸ πρῶτον πυροτέχνημα. Ἐν μέσω βροχῆς σπινθήρων ἀνέλκαψε μύλος πολύχρωμος, στρεφόμενος μεθ' ὀρυμῆς καὶ πατάγῃ ἐπὶ πολύ, ἀναδίδων καπνὸν ἀφθονον, ἀλλάστων σχήματα καὶ χρώματα ἑλῶν, ἰώδη, λευκά, ροδόχροα. Καὶ ἔτρεχον πρὸς τὸ θέαμα εἰς ὅλων τῶν μερῶν τῆς πλατείας καὶ παρετάσαστο πρὸ αὐτοῦ ὁ κόσμος θεωρῶν, φανταστικῶς ποικιλόχρους ὑπὸ τὴν λάμψιν τῶν βεγγαλικῶν. Ἀφῆκεν ἀπὸ τοῦ πυροτέχνηματος, ἐκπεύοντος ἤδη ἀνεσπᾶσθη ροκέτα μεγάλη, ἀνελθοῦσα εἰς ὕψος μὲ λάμψιν αὐτὴν συριγμὸν δυνατὸν. Ὁ κόσμος ἐγέλασε καὶ ἐχειροκρότησε. Τὸ πυροτέχνημα ἐπέτυχε, ἡ δὲ καρδιὰ τοῦ ἰταλοῦ τεχνίτου ἐπλήσθη χαρᾶς καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸ νοῦμον ἀθηναϊκὸν κοινόν.

*

Ἄλλ' ἢ αὐτὴ ἐπιτυχία δὲν ἔσπευεν οὔτε τὸ δεύτερον, οὔτε τὸ τρίτον. Αἱ κινήσεις ἄτακτοι καὶ χαλαραὶ, τὰ χρώματα ἄτονα, τὸ σκεδῖον κοινόν. Ὁ κόσμος ἔμεινεν ἀπαθής. Ὁ Γιαννάκης, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἤδη ἐγερθῆ μετὰ τοῦ φίλου του καὶ ἠκολούθει τὸ πλῆθος, ἦτο ἕτοιμος νὰ σφύριξῃ.

— Οὐφ καυμένη καὶ σὺ! τῷ εἶπεν ὁ φίλος του.

— Ναί, ἄς μὴν εἶνε καλὸ καὶ τὸ ἄλλο καὶ θὰ σοῦ τον κάνω τὸ σκυλόφραγκο. . . .

Ἀλλὰ τὸ τέταρον τοὺς ἱκανοποίησεν, ἐξανάψαν ἀποτόμως καὶ ἐκπέμφαν γύρω μύριους ὄψεις πυρίνουσ. Εἰς τὸ τέλος ἐσφύριξε καὶ αὐτὸ καὶ ὁ κόσμος πάλιν ἐχειροκρότησεν.

— Ἀφ' οὗ εἶνε ἔτσι δὸς του λοιπόν! εἶπεν ὁ Γιαννάκης ἔνθους χειροκροτῶν.

Καὶ ἀφ' οὗ ἔληξε τὸ θέαμα καὶ ἡ Πλατεία τῆς Ὀμο-

νοίας, ὅπου μάλιστα ὁ κόσμος ἤρχισε νὰ ραϊοῦται, δὲν παρέμεινε πλέον κανὲν θέλητρον, εἰσῆλθον οἱ δύο φίλοι εἰς ἕνα βιβαδί, τὸ ὁποῖον ἐφευγε διὰ τὴν Πλατείαν τοῦ Συντάγματος. Τὰ πυροτέχνηματα εἶχον κατὰ μέγαν διαλείρημα καὶ ἡ ὥρα ἦτο ἤδη ἐνδεκάτη. Ἄλλ' εἰς τὸ Σύνταγμα ἡ κίνησις ἦτο ἀκόμη ζωηρά, τὰ τραπεζία γεμάτα καὶ τὰ πυροτέχνηματα ἀκουστα.

Ἐκεῖ, εἰς ἕνα τραπεζάκι, ὁ Γιαννάκης εἶδεν — ἔχε πολὺ εὐχάριστος συνάντησις τέτοια ὧρα— τὸν πατέρα του, τὴν μητέρα του καὶ τὴν ἀδελφὴν του. Τὸν ἐκραξεν καὶ ἠναγκάσθη νὰρῆσῃ τὸν φίλον του καὶ νὰ υπάγῃ νὰ καθήσῃ μαζί των. Ἄλλ' ἐκεῖ τὸν ἱκανοποίησε καὶ νέον παγωτὸν, τὸ ὁποῖον τῷ προσέφεραν ὁ πατέρας του ὡς δείγμα συγγνώμης καὶ συνδιαλλαγῆς διὰ τὴν σιγήν τοῦ μεσημεριοῦ. Ἀφ' οὗ δ' ἐκάθησαν καὶ τὰ πυροτέχνηματα, κατὰ τὴν αὐθεντικὴν γνώμην τοῦ Γιαννάκη πολὺ καλλίτερα ἀπὸ τὰ ἄλλα, ἐπέστρεψαν ὅλοι μαζί εἰς τὸ σπίτι ἀποκοιμίζοντες τὰς ἐντυπώσεις τῶν θεαμάτων καὶ περιμένοντες νὰ τὰπολαύσουν καὶ αὔριον πάλιν τὰ ἴδια.

Τὴν ὥραν ἐκείνην ἡ ὁδὸς Σταδίου ἦτο γεμάτη ἀπὸ κόσμον ποῦ ἐπέστρεφεν ὁμοίως.

— Ὑπάρχει ἀπλούστερον πράγμα ἀπὸ αὐτὰ τὰ πυροτέχνηματα; — ἔλεγεν ἕνας κύριος μὲ κρέμ ἐπανωφοράκι καὶ ψηλὸ καπέλο. Καὶ ὁμοῦ ἰδέε, ὁ κόσμος ἅμα τελειώσων φεύγει ἄμεσως.

— Τὴν κακὴ σου μέρα! εἶπεν ὁ Γιαννάκης, ὁ ὁποῖος τὸν ἤκουσεν ἀπὸ πίσω.

ΑΝΤΙΑΛΛΟΣ

Ἡ Ἀλμυρούπολις τῆς Κρήτης

Πρὸ τινων μηνῶν συνελθόντες πρόκριτοι καὶ προστώτες ἐκ τῶν χωρίων τῶν ἐπαρχιῶν Ἀποκορώνου καὶ Ρεθύμνης τῆς Κρήτης μετὰ τῶν εἰκειῶν δημάρχων συνεδουλεύθησαν καὶ ἀπεφάσισαν νὰ συνοικήσωσιν καὶ ἰδρῦσωσιν πόλιν κατὰ τὴν ἐπίκαιρον πρᾶγματι θέσιν, ὅπου ἐκδάλλει ὁ Ἀλμυρὸς ποταμὸς εἰς τὸ Κρητικὸν πέλαγος καὶ ἔνθα τὸ πάλαι ἐκαίτο πόλις Ἀμφιμάλλα λεγομένη, ἐξ ἧς ὁ κατ' αὐτὴν γωνιῶδες κόλπος Ἀμφιμαλλικὸς καὶ ὁ παραρρέων ποταμὸς Ἀμφιμάλλης.

Ἡ ἐκλεχθεῖσα θέσις τυγχάνει λίαν πρόσφορος, διότι καὶ παραθαλάσσιος εἶνε καὶ ἠννοήθη θαψιλῶς ὑπὸ τῆς φύσεως, καίτοι ὁ ἐν μέσω περίπου τῶν ὑφισταμένων δύο ὠχυρωμένων πόλεων, Χανίων καὶ Ρεθύμνης, εἰς τὰς ὁποίας ὅπως εἰσέρχονται τῶσαν εὐάνδρων χωρίων οὐ μικρὸν αὐτῶν ἀφαστότων οἱ κάτοικοι πρὸς διεσπαστὸν ἀνέκαθεν οὐχὶ μικρὰς καὶ ὀλίγας δυσκολίας.

Ἐσχεδιαγράψαν λοιπὸν τὴν νέαν αὐτῶν πόλιν οἱ περὶ τὰ πάλαι Ἀμφιμάλλα πλησιασταὶ Ἀποκορωνιώται καὶ Ρεθύμνιοι καὶ οἱ ἄλλοι καὶ φαίνονται λαβόντες πᾶσαν πρόνοιαν πρὸς ὅσον ἐνεστὶν ἀποφυγὴν παντὸς δυναμένου νὰ παραβλάψῃ ἐν τῷ μέλλοντι τὸ σπουδαῖον αὐτῶν κοινωνικὸν καὶ ἐκπολιτιστικὸν ἐγχείρημα. Ἀλλὰ τί παθόντες ἐσπευσαν νὰ προσαγορεύσωσιν τὴν ἀστὺγείτονα ταύτην τῶν πάλαι ἀμυρῶν πόλεων Ἀπτεράς καὶ Λάμπας καὶ Ὑδραμίας καὶ δι' αὐτῶν τῶν Ἀμφιμάλλων διὰ τοῦ κκοζήλου καὶ κκοζήγου ὀνόματος Ἀλμυρούπολις; Ὁ ἀνάδοχος αὐτῆς, οἷος δὴποτε τυγχάνει, καὶ ἂν ἀπὸ σκοποῦ δὲν ἠμάρτησεν εἰς τοὺς φερεσίους τῶν Ἀμφιμάλλων καὶ τοὺς πατριῶτας θεούς, οὐδὲν ἦπτον εἰς παχυλὴν περιέπεσαν ἀπειροκαλίαν. Τί δηλοῖ Ἀλμυρούπολις; Τί ἐπαγωγὸν καὶ ἐμφραντικὸν ἔχει ἡ

σύνθεσις τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ; ἢ τίνα ἱστορικὴν ἢ ἄλλην σημασίαν τοῦτο περιέχει, εἰμὴ ὅτι εἶνε πόλις τοῦ Ἀλμυροῦ, ἂν μὴ πόλις ἀλμυρὰ καὶ οὐχὶ ἀνάλτος; Ὅπως δειχθῆ, ὅποια ἀδικία οὕτω προσίνεται εἰς τὴν γηραῖαν καὶ γεραρὰν τοῦ παικιρῆμου καὶ πολυφῆμου, ἀλλὰ βαρυσταμίος ἐκείνου τόπου ἱστορίαν, παρατιθέμεθα ὡς συνοπτικὴν περιγραφὴν τῆς ὑμνηθείας ὑπὸ τε ἀρχαίων καὶ μεταγενεστέρων πόλεως τῶν Ἀμφιμάλλων καὶ τῆς περὶ αὐτὴν γραφικωτάτης τοποθεσίας.

Ἡ πόλις φέρεται διαφόρως ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, λεγομένη Ἀμφιμάλλιον καὶ Ἀμφιμάλλη, ἀλλὰ συχνότερον Ἀμφιμάλλα (καὶ μεθ' ἑνὸς ἐνίστε λ), ὁ δὲ κάτοικος Ἀμφιμαλλιεὺς καὶ Ἀμφιμαλλιαῖος. Ἐκεῖτο δὲ κατὰ τὸ ἄκρον τῆς ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Δρεπάνου πρὸς μεσημβρίαν καθέτως καθηκούσης γραμμῆς, ἐν τῇ γωνίᾳ τοῦ κόλπου, τοῦ ἀπ' αὐτῆς Ἀμφιμαλλικοῦ καλουμένου. Οὕτως ἔχουσα διετέλεσεν ἐπίνοιον τῆς ἐν τῇ μεσογαίᾳ μεσημερινοανατολικῶς κειμένης μεγάλῃς καὶ ἀξιολόγου πόλεως Λάμπας, τῆς ἐχούσης καὶ ἕτερον τοιοῦτο, τὸν Φοῖνικα, κατὰ τὸ πρὸς μεσημβρίαν Λιθυκὸν πέλαγος. Εἰς τὴν σχηματισμένην ὄρθην σχεδὸν γωνίαν ἐν τῇ βορείῳ τῆς Κρήτης παραλία ἐκδάλλει ὁ ὀρυμῶς καλούμενος ποταμὸς Ἀμφιμάλλης (ἢ Ἀμφιμέλας), ἀποτελούμενος ἐκ δύο κλάδων, τοῦ μὲν ἐκ δυσμῶν, τοῦ δ' ἐτέρου ἐκ μεσημβρίας προσερχομένου. Πολλοὶ τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν νεωτέρων ἐγκωμιάζουσι τὴν γοητευτικὴν θέσιν τῶν Ἀμφιμάλλων, ἀνομοιογούσι δ' ὁμοφώνως, ὅτι ἡ ἀποψὶς τῶν περὶ αὐτὴν τοπίων εἶνε λίαν τερπνὴ καὶ ἐπαγωγός· διότι παρ' αὐτὴν μὲν βέει ἐλικουσιδῶς πρὸς δυσμὰς ὁ νῦν Ἀρμυρὸς ἐκδάλλων εἰς τὸν εὐρὺν Ἀμφιμάλλον, πρὸς μεσημβρίαν δ' ἐκτείνεται εὐρέως ἐν μεγαλοπρεπεῖᾳ γλοερᾷ πεδίον, ἐφ' οὗ τὸ ἔμμα τοῦ θεατοῦ ἐπαναυάσσεται, λίαν εὐαρέστος διατιθέμενον, μέχρι τῶν ἀπωτάτων αὐτοῦ μερῶν πρὸς ἀνατολὰς δὲ ἄρχεται διαπλούμενον τὸ Κρητικὸν πέλαγος, ἔκτακτον καὶ ἐξαισίον θέαμα ἀποτελοῦν, εἴτε βρέμει καὶ συνταράσσεται, εἴτε ὅτε γαληνῶντος ἐκθρῶσκουσιν αὐτοῦ ὡς ἀπὸ πεδίου λειμωνοστρώτου ἀνταύγειαι σεληνιαίαι, ἐν αἷς καὶ ἐνοπτρίζονται αἱ τῶν πέριξ τοπίων ἐξαισίαι καλλοναί. Ἐπιτόυτῳ καὶ ὁ ἐνθουσιώδης τῆς Κρήτης Βαυαρὸς περιηγητῆς Λοίγχερος, κρῖνων ἐκ τῆς θαυμασίας φύσεως τῆς θέσεως τῆς πόλεως καὶ τοῦ κατ' αὐτὴν ποταμοῦ περὶ τῆς σπουδαιότητός ποτε καὶ τῆς ἰσχύος τῆς μητροπόλεως αὐτῆς Λάμπας, λέγει τάδε. «Ἐνταῦθα (ἐν Ἀμφιμάλλιοις) ἔρρεον ἐν κρυστάλλινῳ περιδινήσει ὁ ὀρηκτικὸς Ἀμφιμάλλης εἰς τὴν θάλασσαν, ποταμὸς λαμπρότατος κατακεκαλυμμένος ἐκ παμπλακίων πυκνῶν πλατάνων, ἐξ ἁλσῶν ὑψηλῶν μυσινῶν καὶ κομῶσων ροδοαρνῶν, πανταχοῦ δὲ περιπετῶσιν αἱ ἀηδόνες κατὰ τὴν διεγερτικὴν τῆς πρωίας δρόσον. Ἡ φύσις ἐνταῦθα ἐπεδαψίλευσεν ἐν ὑπερβολῇ εἰς τὸ ἔργον αὐτῆς ἐπίδοσιν καταπληκτικὴν. Τὸ Ἀμφιμάλλιον κατ' ἀκολουθίαν φαίνεται ἦτο πόλις δυνατὴ, κατεῖχε δὲ τὸν μεταξύ τοῦ αἰγιαλοῦ καὶ τοῦ φρουρίου (τοῦ ἐνετικοῦ δηλ. καστελλίου Ἀρμυροῦ) γῶρον καὶ περαιτέρω ἔτι, πρὸς τὰ ἄνω τοῦ ὠραίου ποταμοῦ, μεγαλοπρεπέστατα μεταξύ δύο ὑψωμάτων ἐξηλωμένων».

Ἐνῷ λοιπὸν τυγχάνουσιν ὑπάρχοντα τόσα καὶ τόσα συνηγοροῦντα ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τῶν Ἀμφιμάλλων, αὐτὴ ἡ ἀρχαία πόλις, ὁ ὀρυμῶς αὐτῆς ποταμὸς (οὗ κλάδος μόνον ὁ Ἀρμυρὸς) καὶ ὁ κόλπος, ἔτι δὲ τὸ ἄξιωμα τῆς πάλαι μητροπόλεως τῶν Ἀμφιμάλλων, τῆς πολιτείας Λάμπας, προσφεύγουσιν ἐν τούτοις εἰς ὄνομα, τὸ ὁποῖον οὐδεμίαν ἄλλην τὸ πολὺ ἔχει σημασίαν ἢ ὅτι ὁ παρὰ τὴν ἰδρυσμένην πόλιν ποταμὸς εἶνε

ἀλμυρὸς, ἐνῷ καὶ τὸ ἀρχαῖον τοῦ τόπου ὄνομα εἶνε Ἀμφιμάλλα καὶ ἡ λέξις αὕτη εἶνε πολὺ βεβαίως εὐπροφεροτέρα τῆς Ἀλμυρουπόλεως, ἐκτὸς ἂν θέλωσιν οἱ ἀνάδοχοι νὰ δεῖξωσι τάσεις διαζυγίου πρὸς τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν πάτριον ἱστορίαν καὶ τοπογραφίαν. Εἶνε ἀληθές ὅτι οἱ φιλοσοφοῦντες ἐπὶ τῆς ἀρχαίας ἱστορικῆς καταστάσεως τῆς μεγαλονήσου ἀποδεικνύουσιν, ὅτι ἡ δυσμοιρία αὐτῆς ὀφείλεται ἀνέκαθεν κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν ἐν αὐτῇ δυσανάλογον ὅπως δὴποτε πληθὺν τῶν πόλεων καὶ τὴν ἐκ τούτου κατὰτρησιν τοῦ τόπου καὶ τῶν κατοίκων εἰς τσαυτάς ὡς ἐν μικρᾷ ἡπέριῳ ἀντιζήλους καὶ διηνεκῶς ἀντιμαχομένης πολιτείας· ἀλλ' ἀποῦ βεβαίως ἡμεῖς δὲν διατρέχομεν ἤδη τοιοῦτον ἐκ διαφόρων λόγων κίνδυνον, περιστάσεως παρατυγχανούσης, φιλόκαλον καὶ φιλόπατρι θὰ ἦτο βεβαίως, ἐὰν ἀπεφεύγομεν τὰ Ἀλμυροῦ ποταμοῦ καὶ Νεάπολις καὶ τὰ παραπλήσια, ὡσεὶ μὴ εἶχομεν ἱστορίαν, καὶ ἀπειτίομεν καὶ οὕτω φόρον τινὰ εὐνοίχης μνήμης πρὸς τοὺς ἀρχαίους ἐκείνους ὑπὲρ τοῦ πρώτου κατὰ τὴν ἀνατολικὴν Εὐρώπην ἀγωνιστᾶς τοῦ πολιτισμοῦ πατέρας ἡμῶν.

B. ΨΙΛΑΚΗΣ

ΦΙΛΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἀγαπητέ μου,

Ἔπινα μιὰ μέρα τὸν καφέ μου σ' ἕνα καφενὲν ἐξοχικό· λίγο παραπρὸ ἀπὸ τὸ τραπέζι μου δύο ἀνθρώποι κουβέντιασαν· δηλαδή σόπαινε σχεδὸν ὁ ἕνας, καὶ μιλοῦσε μόνον ὁ ἄλλος. Ὁ ἕνας αὐτὸς ἦταν ἀνθρωπάκος ἀπὸ τοὺς συνειθισμένους πρόσωπα σὰν ὅλα τὰ πρόσωπα καὶ ὄχι ποῦ τὴν βλέπεις τὸ πρῶν καὶ τὴν ξεχνᾷς τὸ δευτερό· ἦταν καὶ ἀπὸ κείνους ποῦ γνώμη δική τους δὲν ἔχουν, καὶ συμφωνοῦν πάντα μὲ τοὺς ἄλλους· λιγάκι σὰν κάποιο ποπλὶ ποῦ περιγράφει ὁ Λάρβιν τὸ ποπλὶ αὐτὸ παραγεμίζει τὴ φωνιά του μὲ χίλιων εἰδῶν προκατάκια ποῦ τὰ συμμαζώνει ἀπὸ παντοῦ. Μὲ ὁ ἄλλος ἦταν ἄλλος. Τὸ πρόσωπό του μακρονόλο, ξερογαγιανό, μαυροδερό, μὲ μήτη γουπη καὶ μὲ μάτια γοργοκίνητα ποῦ σοῦ τυπώνονται στὸ τοῦ, σὰν κολοράχη σφραγίδα σὲ λευκὸ χαρτί. Κ' ἡ γλώσσα του γοργότερη ἀπὸ τὰ μάτια του. Κάπνιζε τὸ νωρηλὲ του, ἔπαιρνε τὸν ἀέρα του, σιότωνε τὴν ὥρα του, μάζευε ἰδέες ἀπὸ τὴν μιὰ μεριά καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη τὴς ἐξέχυνε τοῦ φίλου του. Κ' ἔτρεχαν βροῆα τὰ λόγια του· κ' ἦταν ἀπὸ κείνους ποῦ καὶ δέκα καὶ εἰκοσι ἄλλους νάχε μπροστά του, πάλι θὰ τοὺς ἔκανε νὰ σωπάσουν, νὰ τὸν ἀκοῦν, καὶ νὰ βροῖσκονται σύμφωνοι μαζί του. Τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν ὁ λόγος εἶνε σὰν τὸ φῶς τῶν βεγγαλικῶν· δίνει τὸ χρῶμα του σὲ κάθε ὄψιν γῆρας του.

Μιλοῦσε δυνατὰ καὶ τ' ἀκούγα τὰ λόγια του. Πιετύλιγεν ἕνα σχέδιο ποῦ εἶχε στὸ μυαλό του· σχέδιο πολιτικό, οἰκονομικό, ἐθνικό, πανελλήνιο· ἐκρέμονταν ἀπὸ αὐτὸν ἡ σωτηρία τοῦ τόπου. Μ' αὐτὸ θὰ γλυτώναμεν ἀπὸ τὴν χροακοπία, θὰ βροῖκαμε χρήματα, θὰ τραβοῦσαμε μπροστά, θὰ κάναμε στρατό, θὰ μαστορεύαμε στόλο, θὰ τραβᾶμας τοὺς ἐχθρούς μας, θὰ λέγαμε στὸ καλὸ φτώχεια, ἔχε γειὰ γρόνια, θὰ μεγαλώναμε καὶ θὰ δοξαζόμεστε! Καὶ κατὰ βάθος καὶ κατὰ πλάτος τὸ φερεν ἀπὸ δῶ, τὸ φερεν ἀπὸ κεῖ, τὸ ἐξηοῦσε καὶ τὸ ξεκαθάριζε, τὸ ξεφάχιζε, τὸ τρεφε, τὸ φοῖσκωνε, τὸ στόλιζε καὶ τὸ φτιασίδωνε μὲ λογαριασμοὺς ἀσυλλογίσιτους, μὲ παραξενιές, μὲ κάποιες ἀλήθειες, μὲ πολλές μοῦρλιες, μὲ τὰ λόγια τοῦ δρόμου, μὲ τὴ σοφία τῶν μυγοχάφτη.

δων, με τη ρητορική των εφημερίδων. Τί κοίμα ο άνθρωπος αυτός να κυβερνάει μονάχα ένα καραβάκι—γιατί καραβόκρητος ήταν καθώς εκατάλαβα—και να μην κυβερνάει το σκάφος της πατρίδος! "Αν βλέπετε καμμιά φορά, λέγει ο μεγάλος φίλος σου ο Κάρολι, βαστάξο με έχαινα ποδαράκια ή σάφτη με κομιά Σαμφών, μη θαρρείς πως μόνο ή φύσις τόν έκαμε να είνε ο.τι είνε" συλλογισθήτε και τας περιστάσεις: έτσι κι ο άνθρωπος εκείνος αν δεν έγεινε ως τώ τώρα πρωθυπουργός, δέ φταίγ' ή φύσις ή εδλογημένη, φταίνε οι καταραμένοι καιροί.

Και όμως ο άνθρωπος εκείνος ήταν διπλόψυχος· ο ψευτοπολιτικός ήταν αληθινός κυβερνήτης· ο έμυαλος αντίπαλος των εφημερίδων, μόλις ξεχρούσε την πολιτική, ξεχρούσε και τόν έαυτό του θαρρείς· τὰ λόγια του έβγαιναν τότε αληθινά, ζωογραφικά, δυνατά, λόγια με φαντασία και με καρδιά· από κοινοιαχτός γίνονταν κρύσταλλο· από όχλος, λαός! Αφού τὰ είπε και τὰ ξαναείπε τὰ πολιτικά του σχέδια και τὰ τελείωσεν όλα, γιά να μη κάθεται βουβός, γύρισεν άλλου την κουβέντα· κι άρχισε να ιστορή ένα ταξίδι με τὸ καράβι του στη Μαύρη θάλασσα, σιμώνοντας ο φασοσοινομικός πόλεμος· ταξίδι δέ ὡρα βαρυσειμωνιάς, με φουροτόνες, με κινδύνους, με τύχες, με παθήματα· ιστορία θλιβερή και σημαντική· μέσα της έβουόζεν ή μαρία τοῦ ὠκεανου, και λαχτάριζεν ή ζωή τοῦ ναύτη· εικόνα μαζι και της άκαρδης της φύσεως και της ανθρώπινης καρδιάς. Πώς ο πρόστραχος εκείνος φωνακιάς ήταν μαζι· Ένας τόσο εύγευκός ποιητής; Αλλοίμονο! Τὰ δύο άταίριαστα στοιχεία, ο ὄχλος κι ο λαός, έτσι βρϊσκονντ' άνακατωμένα, και δύσκολα ξεχωρίζονται· πολλές φορές τὰ παίρνουμε τωφά τὸ ένα γιά τὸ άλλο· και χρειάζεται προσοχή και νους και αίσθημα γιά να τὰ ξεδιαλύνει μεν· Όλοι λέμε πως άγαποῦμε τὸ λαό και πως τόν ὄχλο τόν καταφρονοῦμε· αλλά τί είνε τοῦ λαοῦ και τί τοῦ ὄχλου;

Ο ΦΙΛΟΣ ΣΟΥ.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Η Γλωσσολογία των πιθήκων

Η «Έστία» είχαν αναφέρει πρό τινος χρόνου περί των πειραμάτων του καθηγητού Γκάρνερ προς μελέτην της γλώσσης των πιθήκων· τὰ πειράματα ταῦτα έφθασαν νυν πλέον εις τέλειον αποτέλεσμα, ως γράφει ή επιμελής έρευνητής εν λίαν ένδιανερούσῃ επιστολή εν της δυτικαφρικανικής Σιέρρας Λεόνα προς τόν εν Αὔστραλίας άδελφόν του:

«Έσχον, επιτυχίαν, ητις υπερβαίνει και τὰ τοιμηρότατα των όνειρων μου· εύρισκομαι ένταῦθα άσφαλής εν παραλίῳ μέρει και εύτυχής κάτοχος Σιμπάνζου (ή Χιμπάνζου) ὅστις δύναται να λέγη «Τένε Κόε Πακέχα», ὅπερ σημαίνει εν τῇ Μαορικῇ διαλέκτῳ «καλήν ήμέραν ξένε», εκτός τούτου έχω Γορίλλαν, ὅστις γνωρίζει 20 λέξεις φριγανικής και Ούραγκουάγκον θῆλυ, ὅστις έμαθε από τόν γερμανόν ύπηρέτην μου, εις ὃν είνε ὅλως άφωτισμένος, να λέγη «Αστραπή και βροντή—Donner und Blitz». Έκτός τούτου κατώρθωσα, ὅπερ τὸ σπουδαιότατον, να καταγράψω πολλές λέξεις της άυτογενοῦς γλώσσης των πιθήκων. Ίδου μερικά παραδείγματα:

«Αχρού» σημαίνει ήλιον, θερμότητα, φῶς, πῦρ. «Ρουκσά» σημαίνει, ύδωρ, βροχήν, ψύχος και πιθανότατα πᾶν δυσάρεστον. «Γκροσκοῦ» σημαίνει τροφήν, φαγητόν.

Έκ των άνωτέρω κατανοεῖς ὅτι ή γλώσσα αὔτη είνε λίαν άρμόγιος μη έχουσα ὅσως εν ὄλω πλείονας των 20—30 λέξεων άς κατέχω πάσας, ὅπως ὄστε τὸ πειράμα μου δύναται να θεωρηθῆ νυν ως πρακτικῶς συντελεσμένον».

Κατόπιν διηγείται ο Γκάρνερ εν τῇ επιστολή του πὼς εἰσεχώρησεν εις διάστημα 120 μιλίων έντός παρεθνου δάσους βρϊθοντος εκ πιθήκων.

«Έτοποθέτησα, γράφει, τήν ήλεκτρικήν συστοιχίαν μου μετά τοῦ φωνογράφου και τοῦ περιστρεφόμενου κατόπτρου έντός θάμνου Βαρυάνων και εκρύδη εις άπόστασιν 50—60 μέτρων άπ' αὔτων.

Τὸ άπαστρόπτον κάτοπτρον προσέβλεπεν άμέσως σωρόν φυλακούντων πιθήκων· τούς παρατήρησα επί μίαν ὄραν περίπου, τότε δέ έπλησίασα προσεκτικῶς. Μόλις με είδον έξηφρανίσθησαν ως διά μαγείας άπαντες εκτός ενός μόνου. "Όταν τόν έπλησίασα παρατήρησα ὅτι δέν με άντελαχιδάνατο άλλ' ίστατο εκει ως άπολιθωμένος και παρατήρει με κατόνοικτα μάτια και κόρας διαπλατυνθείσας τὸ κάτοπτρον· έλαφρά τρομώδης κίνησις έσσει τὰ μέλη του, τὰ δέ ὠτά του ένκινουντο σπασμωδικῶς. Δέν έπίστευον εις τούς ὀφθαλμούς μου! "Ό πίθηκος ήτο ύπνωτισμένος! "Από καιροῦ εις καιρόν έξέφερε λαρυγγιώδη φωνήν «Αχρού» ήν κατόπιν έπανειλημμένως ήκουσα έξερχομένην τοῦ φωνογράφου μου. "Έθεσα τόν πίθηκον έντός κλωδῶ εἰς ένδικόν καλάμιν κατασκευασθέντος, τόν εὔρον δέ μετά μίαν ὄραν άκόμη υπό τήν ύπνωτικήν έπήρειαν. Τόν άρύπνισα δι' ισχυράς δόσεως άμμωνιάς και τοῦ εκράτησα καιούσαν λαμπάδα πρὸ των ὀφθαλμῶν. Είπε πάλιν «Αχρού» και άλλα δέ τινα πειράματα με έπεισαν ὅτι τούτο σημαίνει «θερμότητα», «φῶς» κλπ.

Επηκολούθησαν άλλα λέξεις, είνε δέ θαυμάσιον να παρακολουθῆ τις τήν άναπτυσσομένην ὀξύνειάν του. Τόν Γορίλλαν συνέλαθα διὰ τοῦ αὔτου τρόπου, κατέστησα δέ τόν Σιμπάνζον, ὃν εκάλισα Ζάν, διδάσκαλόν του».

Κατά τοῦ φυλίουματος

Ίατρος τις εἰς Όγίου έστειλεν άναφοράν εις τὸ εν Βασιλικῶν κοινοβούλιον ζητών να ψηφισθῆ νόμος κατὰ κακοῦ και επικινδύνου έθίμου. Τὸ έθιμον τούτο είνε τὸ... φίλημα. «Τούτο είνε άνθυγιεινόν και βυπαρρόν έθιμον, γράφει, και άποτελεῖ συνεχῆ κίνδυνον της γενικής υγείας». Τὸ περιέρχον είνε ὅτι σοδαρόν επιστημονικόν περιοδικόν, ή Revue Scientifique, συμφωνεῖ με τόν άυστηρόν ίατρόν κατ' άρχήν, φρονεῖ μόνον ὅτι δέν πρέπει να γίνῃ νόμος άλλ' άλλως θερμῇ σύστασις ὅπως έγκαταλειφθῆ έθιμον ὅπερ «κατὰ μέγ' α μέρος είνε ή αίτία της μεταδόσεως των κολλητικῶν νοσημάτων». Τί θά έλεγεν ο άμερικανός ίατρος και ή επιστημονική επιθεώρησις αν έγνωρίζον τὸ παρ' ήμιν έπικρατοῦν έθιμον τοῦ τελευταίου άσπασμοῦ των νεκρῶν εἰς οίκαδῆποτε άσθενείας και αν άπέθικνον οὔτοι!

Ο μέγιστος Ούραγκουάγκος

Ο μέγιστος Μίας ή Ούραγκουάγκος εύρίσκειτο κατ' αὔτας εν Ζιγκκπόρη, ως αναφέρει ή «Έφημερίς της βασιλικῆς Ασιατικῆς Έταιρείας». Τὸ ζῶον τούτο συνελήφθη εν Βορνέω και έπωλήθη εις Γερμανόν πλοίαρχον εν Ζιγκκπόρη. Είχεν ύψος 4 1/2 ποδῶν (1 1/2 σχεδόν μέτρον). Τὸ προσωπόν του ήτο πολύ πλατύ, αι δέ παρειάι διήκον πλαγιόθεν, παριστώσαι ειδος επιπέδου πλάκῆς. Η κόμη είχε μήκος 4 δακτύλων περίπου, ήτο ζωηρῶς έρυθρά τὸ δέ γένειον ήτο βραχύ και άίχμηρόν. Οι ὀφθαλμοί ήσαν βαθέως καστανοί. Ο πίθηκος οὔτος άνήκει πιθανῶς εις τὸ γένος τὸ καλούμενον Simia Satyrus.

ΑΝΑ ΤΟ ΑΣΤΥ

Τὸ Σάββατον, με ὠραίον καιρόν και με καλούς αἰωνούς, εγένετο ή έναρξις των ὑπαθριών θεάτρων. Τόν περισσότερον κόσμον προσέβλεπε τὸ επί της ὁδοῦ Σταδίου νεόκτιστον θεάτρον τοῦ κ. Τσόχα, τὸ ὅποιον τήν έσπέραν εκείνην έτέλει τὰ έγκαίναί του. Εἰς κεντρικόν μέρος, εύμορφον, κομψόν, ήλεκτροφώτιστον, έχει εύρειαν σκηνήν, καλὰς σκηνογραφίας, πολὺν αέρα, καλήν διαίρεσιν και λαμπρόν καφενεῖον. Ο θίασος Παντοπούλου-Άλαξιάδου-Καρδοβίλλη (σαν πολλοί μᾶς φαίνονται οί διευθυνταί), έχει άναμφιδῶως έρέτος τὸ καλήτερον θερινόν θεάτρον. Τὰς παραστάσεις του ήρχισεν,—άφ' οὔ πρώτων ή μουσική της Φιλαρμονικῆς εκπαίνοντες από της σκηνης τόν έθνικόν ύμνον, ὀρθίων των θεατῶν και άσκεπῶν,— με τήν Κόμησαν Σάραν τοῦ Όνέ, πρώτην φοράν διδασκομένην από της ελληνικῆς σκηνης. Οι θεαταί διεσκέδασαν πολύ με τὰς άσπειότητα μεταφράσεως πρωτοπαίρου, αλλά περισσότερο διεσκέδασαν με τὸ δράμα και τήν σχετικῶς καλήν αὔτου εκτέλεσιν. Η κυρία Μέλω Κωνσταντινοπούλου, ή άριστη άναμφιδῶως των γυναικῶν τοῦ έλλ. κωμειδουλίου, έδειξεν ως Σάρα ὅτι κατέχει και τάλαντον δραματικόν, τὸ ὅποιον καταλλήλως καλλιεργούμενον εἰμπορεῖ μίαν ήμέραν να την αναδείξῃ. Τὰς περισσότερας ὅμως συμπαιθείας συνεκέντρωσεν ο κ. Ν. Κουρής, νεαρός ήθοποιός, τοῦ ὁποῦ ή συμπαιθῆς μορφή, ή άνεπιτήδευτος επί της σκηνης στάσις και ή φυσική άπαγγελία μαρτυροῦν πολλά καλὰ περί τοῦ καλλιτεχνικοῦ του μέλλοντος.

Και εις τόν Παράδεισον, ὅπου ή κυρία Εὐαγγελία Παρασκευοπούλου, θά ένεφανίξετο διὰ πρώτην φοράν έρέτος ως Φρού-Φρού ήτο κόσμος άρκετός. Και εἶδὼ ή μεταφρασῆς άθλίαι, οὐδ' έπ' έλάχιστον άποδιδουσα τήν άδραν χάριν και τήν κομψότητα τοῦ πρωτοτύπου. "Όλοι αι πλήρεις ζωῆς και δυνάμεως φράσεις, τὰς ὁποίας ήκούσαμεν μετά τῆς συγκινήσεως και άπολαύσεως από τὸ στόμα της Σάρρας Βερνάρ, εις τὸ στόμα της κ. Παρασκευοπούλου, ήσαν ψυχραί και άτονοι. Υπό ταιούτας συνθήκας δυσκόλως θάνεδεικνύετο μία καλλιτέχνις. Και ὅμως ή κυρία Παρασκευοπούλου, μεθ' ὅλας τὰς έλλείψεις αὔτας, δέν ὑπελείφθη των προσδοκιῶν και τὸ κοινόν έφυγεν εύχαριστημένον.

Εικόνα περί τοῦ τί ήμποροῦν να κάμουν μίαν ήμέραν οί σοσιαλισταί και οί άναρχικοί—οί πληθυνόμενοι και εν Έλλάδι διὰ των ένεργειῶν τοῦ Σοσιαλιστοῦ και των δημοσιευμάτων της Άκροπόλεως,— μᾶς έδωκεν ή άπεργία των εργατῶν τοῦ σιδηροδρόμου Λαρίσης. Τριακόσαιο περίπου εργαταί τοῦ σιδηροδρόμου τούτου εργαζόμενοι εις διάφορα τμήματα της γραμμῆς, εἰσῆλθον εν άπόγευμα εις τήν πόλιν, φέροντες επ' ὤμου

τὰ εργαλεία των και μεταβάντες εις τὰ γραφεῖα της εταιρείας περιεκύλωσαν τόν αντίπρόσωπον, κραυγάζοντες και άπειλούντες. Εἰς τούς εργατάς τούτους, ως γνωστόν, ὀφείλονται πολλά ήμερομίσθια παρὰ των εργολάδων, οί ὅποιοι δύσχυρίζονται ὅτι δέν πληρώνονται παρὰ της εταιρείας, ή ὅποια αίτιάζεται πάλιν τήν κυβέρνησιν, ως καθυστεροῦσαν εις αὔτην τὰς καταβολὰς δύο μηνῶν. Εύτυχῶς έλαβε γνώσιν εγκαιρίως ή άστυνομία και προέλαβε σκηνας και ταραχές, αι ὅποια είνε φόβος μη επαναληφθῶσι.

Τὸ φαινόμενον, τὸ ὅποιον έσημειώσαμεν εις τὸ προηγούμενον φύλλον, είνε αληθῶς περιέρχον. Τὸ φλέγον οικονομικόν ζήτημα τρελλαίνει αὔτας τὰς ήμέρας πολλούς, συμπεσόν και με τούς πρώτους καύσωνας. Εἰς ποιητής, πέμπτος οὔτος, έτοιμάζει ύπόμνημα πρὸς τόν Βασιλέα, ως μᾶς είπαν, δι' οὔ ὑποδεικνύει τρόπον άνορθώσεως των οικονομικῶν, ὅχι μόνον μετ' ίσοζυγίου αλλά και περισσεύματος. Περὶ των άλλων ίδου τί γράφει ή Άκρόπολις. «Τέσσαρες εν ὄλω συμπολιταί ήμῶν εις οὔς επήλθεν ή ιδέα, ὅτι δύναται να προτείνωσιν ίδια οικονομολογικά συστήματα, παρεφρόνησαν οί άτυχεῖς. Γνωστόν είνε τὸ επεισόδιον τοῦ ὑποδηματοποιῦ εκείνου, ὅστις άνήλθεν εις τὰ Άνάκτορα και επιμόνωος εζήτησε να καθυποβάλῃ εις τήν Α. Μεγαλειότητα ίδιον σχέδιον συμβιβασμοῦ. Πλήν τοῦ ὑποδηματοποιῦ, έτερος δυστυχῆς άνθρωπος, γνωστός εις τήν ήμετέραν κοινωνίαν έμπορος, άπόλωσε τὸ λογικόν, θελήσας και αὔτος να έπινοήσῃ ίδιον σχέδιον άνορθώσεως των οικονομικῶν. Τὸ τρίτον θύμα της καταστάσεως είνε εις λογίαις τοῦ πυροβολικοῦ, ως μᾶς είπον, ὅστις έφρόντισε μετά των άλλων να κανόνισῃ τὰ τοῦ ὄπλου του, εν σχέσει πρὸς τήν υπό τῶσων επιδιωκομένην έκρηξιν τοῦ οικονομικοῦ κανονίου. Υπάρχει δέ και τέταρτον θύμα των περιστάσεων, εις πτωχὸς οικογενειάρχης, διατεινόμενος, ὅτι αὔτον πρέπει να καλέσῃ ο Βασιλεύς, εν θέλῃ τὸ καλόν τοῦ τόπου.»

Ίστορικόν: Ο κύριος ταγματάρχης εἰσέρχεται εις τόν οίκον του άρχά τήν νύκτα μετά πλούσιον δεῖπνον. Κτυπᾶ τήν θύραν και ο στρατιώτης, τόν ὅποιον άκριβῶς εκείνην τήν ήμέραν επῆρε ὑπηρετήν, και δέν γνωρίζει άκόμη, κατεβαίνει με τὸ φῶς και τοῦ άνοίγει. Ο κύριος ταγματάρχης εκ δικαιολογημένης ὀπτικῆς άπάτης βλέπει τόν στρατιώτην διπλοῦν και συλλογίζεται: —Τί μου ήρθαν και οί δύο αὔτοι να μ' άνοίξουν!... Στρεφόμενος δέ μετ' ὀργῆς: —Πήγαίνε έσύ! λέγει πρὸς τόν ένα. Φυσικά ο στρατιώτης άπέργεται και ο κύριος ταγματάρχης μένει εις τὰ σκοτεινά. Η ὀργή του δέν έχει πλέον ὄρια: —Βρὲ κούτσουρα, φωνάζει, δέν είπα να φύγετε και οί δύο και να μ' άφήσετε στὰ σκοτεινά!

Ίχωῦ των εξετάσεων: Διδάσκαλος: Πότε είνε ο καιρός που κόπτονται τὰ μήλα; Μικρός μαθητής: (μετὰ τινα διαταγμέν) Όταν λείπῃ ο περιδολάρχης.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Φιλολογικά.

Ὁ καθηγητὴς Σούπχαν, ἀρχιεπισκόπος τῆς Βειμάρης, ἀνήγγειλεν εἰς τὸν φερώνυμον τοῦ Γκαίτε συλλογόν, ὅτι ἀνεκάλυψε καὶ ἄλλα ἀνέκδοτα ἔργα τοῦ μεγάλου ποιητοῦ, τὰ ὅποια θὰ δημοσιευθῶσι προσεχῶς εἰς τὸ περιοδικὸν τοῦ συλλόγου.

— Διὰ δόχους τοῦ Τζῶν Λεμοὲν ἐν τῇ Γαλλικῇ Ἀκαδημίᾳ ἐξελέγη ὁ ἐπιφανέστατος τῶν συγγραφέων κριτικῶν Φερδινάνδος Βρουντιέρ διὰ ψήφων 22 ἀντὶ τοῦ Ζολᾶ λαβόντος μόνον 4 ψήφους.

— Ὁ πολυμαθὴς Ἀγγλος καθηγητὴς Ρόθερτ ἐδημοσίευσεν ἐσχάτως ἐν Λονδίῳ τομίδιον ὑπὸ τὸν τίτλον «Νύκτομος Ἀπόδειξις ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ ἴστο ἡ γλῶσσα τοῦ Χριστοῦ». Ἐν αὐτῷ ὁ συγγραφεὺς ἀντικρούει τὸν Ρενάν καὶ τοὺς ἄλλους ἐβραϊολόγους, φρονούντας ὅτι ἡ γλῶσσα τοῦ Ἰησοῦ ἴστο διάλεκτος τῆς ἐβραϊκῆς. Τὸ τομίδιον τοῦτο εἶνε ἄπλουστέρως διατύπωσις τῶν πρὸ τριακονταετίας ἐλθεθεισῶν ἰδεῶν τοῦ καθηγητοῦ εἰς τὸ σύγγραμμά του «Ἐρευνα περὶ τῆς ἀρχικῆς γλώσσης τοῦ κατὰ Ματθαίου Εὐαγγελίου».

— Πρὸ τίνος χρόνου ὡς γνωστὸν, ἡ γαλλικὴ Ἐφημερίδα τῶν Σοξητήσεων μετερουμεθίσθη ἐκδιδομένη δις τῆς ἡμέρας καὶ πολυωμένη ἀντὶ δεκαλέπτου. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ὁ διευθυντὴς αὐτῆς προσεκάλεσεν ἐσχάτως εἰς γεῦμα ἐν τῷ Ἑπειρωτικῷ Παιδοδοχείῳ δημοσιογράφους διαφόρους καὶ λογίους. Ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν πενήτηντα ἄτομα παρεκλήσαν εἰς τὸ συμπόσιον τοῦτο, ἔλαβε δὲ κατ' αὐτὸ τὸν λόγον καὶ ὁ Λέων Σαίη, ὁ διάσημος οἰκονομολόγος.

Ἐπιστημονικά.

Πρῶτανις τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου διὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1893 — 94 ἀνεδείχθη ὁ κ. Π. Παυλίδης, καθηγητὴς τῆς ἐβραϊκῆς φιλολογίας ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τὸ πρῶτον ἤδη καλούμενος εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦτο, διατελέσας δὲ πολλάκις κοσμητὸρ τῆς οἰκείας Σχολῆς.

— Ὁ περιώνυμος γλωσσολόγος Μάξ Μύλλερὸς ἔτυχε μεγάλων περιποιήσεων κατὰ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει διατριβὴν του παρὰ τοῦ Σουλτάνου καὶ τῶν ὑπουργῶν. Προσεκλήθη εἰς γεῦμα ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου, ὅστις ἐπανειλημένως διατρανεῖ τὸν θαυμασμὸν του πρὸς τὸν ἔξοχον γλωσσολόγον. Αἱ πύλοι τῶν αὐτοκρατορικῶν βιβλιοθηκῶν καὶ μουσείων ἠνοίχθησαν αὐτῷ φιλοφρόνως, ἐνεχρηρίσθη δ' αὐτῷ καὶ ἡ μεγάλη ταινία τοῦ Μεδζιτίε.

— Ἐν Νικαίᾳ ἀνεκαλύφθησαν ὑπὸ τοῦ ἀστρονόμου Σαρλοῦ ἐν μιᾷ νυκτί, χάρις εἰς τὴν ἀστρονομικὴν φωτογραφίαν, τρεῖς νέοι μικροὶ πλανῆται.

— Ἐξεδόθη εἰς ἰδιαιτέρον τεύχος ἡ ἐπιφανεστὴ διατριβὴ τοῦ κ. Πλά Λιακοπούλου, τοῦ γνωστοῦ μεταφραστοῦ τοῦ Corpus Juris Civilis, περὶ Ἀγοράσεως, ἀποτελοῦσα συμβολὴν ἀξιόλογον εἰς τὴν μελέτην τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Δικαίου.

— Τὸ Κομιτάτον τῆς Γαλλικῆς Ἀφρικῆς ἐν Παρισίῳ παρέθεσε τιμητικὸν γεῦμα εἰς τὸν πλοίαρχον Maistre καὶ τοὺς συντρόφους του, ἐπιτυχῶς περὶ ἀνὰ τὸ μέγα αὐτοῦ ἐξερευνητικὸν ταξίδιον ἀπὸ τὴν Ἀφρικῆν. Ὑπὸ γεωγραφικὴν ἐποψίαν ἡ ἀποστολὴ αὕτη κρίνεται ὡς λίαν ἐνδιαφέρουσα. Ὁ Maistre ἐπεσκέφθη πολλὰς φυλάς ἀγνωστούς τόπους εἰς τοὺς Εὐρωπαϊούς.

— Ὁ γάλλος χημικὸς Berthelot συνέγραψεν εἰς τρεῖς τόμους ἱστορίαν τῆς μεσαιωνικῆς χημείας, τὴν ὅποιαν παρουσίασεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν

Ἐπιστημῶν. Ὁ πρῶτος τόμος περιλαμβάνει τὸ ἀπὸ τῆς Ῥωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας μέχρι τοῦ τρίτου αἰῶνος διάστημα ὁ δεύτερος εἶνε ἀφιερωμένος εἰς τὴν συριακὴν ἀλχημείαν ὁ δὲ τρίτος εἰς τὴν αραβικὴν. Τὰ συμπεράσματα τοῦ συγγραφέως, μὴ ἀρκουμένου εἰς ἀπλὴν χρονολογικὴν ἀναγραφὴν τῶν γεγονότων, εἶναι περίεργα καὶ πρωτοτυπώτατα. Οὕτως ἐκ τοῦ τελευταίου τόμου προκύπτει τὸ ἀπροσδόκητον συμπέρασμα ὅτι οἱ Ἀραβῆς δὲν εἶνε, ὡς ἐνομίζετο, οἱ εἰσληγταὶ ἐν Εὐρώπῃ τῶν ἐπιστημονικῶν γνώσεων, ἀλλ' ἀπλῶς μεταφρασταὶ τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων.

— Μαθηματικά καὶ Μαθηματικοὶ ἐπιγράφεται περιεργότατον βιβλίον τοῦ Α. Rebière, τοῦ ὁποῦο δευτέρα ἐκδόσις ἐγένετο ἐν Παρισίῳ. Τὸ πρῶτον μέρος περιέχει ἀποσπάσματα κατ' ἐκλογὴν περὶ τῶν ἀρχῶν, τῶν μεθόδων, τῆς φιλοσοφίας, τῆς ἱστορίας καὶ τῆς διδασκαλίας τῆς μαθηματικῆς παρὰ διαφόρων πάσης ἐποχῆς ἱστορικῶν, φιλοσόφων καὶ μαθηματικῶν. Τὸ δεύτερον μέρος περιλαμβάνει βιογραφίας καὶ ἀνέκδοτα περιφρήμων μαθηματικῶν ὡς καὶ συλλογὴν περιέργων μαθηματικῶν προβλημάτων.

Καλλιτεχνικά.

Ἐν Παρισίῳ γίνεται ἐκθεσις τῶν ἔργων Σαρλαί, αἱ εἰσπραξίαι τῆς ὁποίας ὄχι διατεθῆσι πρὸς ἀνέγερσιν μνημείου εἰς τὸν δισέχμον ζωγράφων.

— Αἱ ὀλικαὶ εἰσπραξίαι τῆς ἐν Παρισίῳ γενομένης Ἐκθέσεως τῶν ἔργων τοῦ Μεσσονιῆ ἀνῆλθον εἰς 2,216,100 φράγκα.

— Ἐν τῷ Βρετανικῷ Μουσείῳ καταγίνονται ἤδη πρὸς τοποθέτησιν ἐπὶ χαμηλοτέρων βῆθρων τῶν ἐλγινείων μαρμάρων.

— Ἐν τῇ Φωτογραφικῇ Λέσχῃ τῶν Παρισίων ἐξετέθησαν, κινήσασαί μεγάλως τὸ ἐνδιαφέρον του κοινού, καὶ φωτογραφία Λίμπαν-Λουμιέρ, φέρουσαι ὅλα τὰ χρώματα τῶν πρωτοτύπων ἀντικειμένων. Μία παριστῆ ἀνοδοστικὴν πολύχρωμον, ἄλλη γωνίαν ἄσπυ καὶ τρίτη καλύθην ἠλιοφωγῆ, περιστοιχισμένη ὑπὸ θάμνων. Ἡ ἐπιτυχία εἶνε ἀπαράμιλλος. Τὰ μειονεκτήματα τοῦ νέου συστήματος εἶνε πρῶτον ὅτι τὸ φωτογραφούμενον ἀντικείμενον πρέπει νὰ μείνῃ ἐκτεθειμένον τοῦλάχιστον ἡμίσειαν ὥραν πρὸ τῆς μηχανῆς καὶ δεύτερον ὅτι ἐκάστη φωτογραφία μείνει μοναδικὴ ἐπὶ τῆς πλακῆς τῆς, μὴ εὐρεθέντος ἐπὶ τὸν τρόπο τῆς ἐπὶ γάρτου ἀναπαρηγογῆς. Ἄλλ' ὑπάρχουσι πολλαὶ ἐλπίδες τελειοποιήσεως. Αἱ χρωματικαὶ φωτογραφίαι θὰ σταλῶσιν εἰς τὴν Ἐκθεσιν τοῦ Σικάγου.

Μουσικά.

Τὸ παρελθὸν Σάββατον ἐξετελέσθη ὑπὸ τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν τοῦ Ὁδείου ἡ πρώτη συναυλία ἀπ' οὗ χρόνου ἀνεκαινίσθη τοῦτο ὑπὸ τὴν ἀξίαν διευθυνσιν τοῦ κ. Γ. Νάζου. Κατὰ τὴν συναυλίαν ταύτην, πλὴν ἄλλων μουσικῶν τευχῶν δι' ἐγγόρδων ὀργάνων καὶ κλειδοκουμβάλου καὶ τινῶν ἰσχυμάτων, ἐψάλη ὑπὸ πολυαριθμοῦ γοσοῦ μαθητριῶν μετ' ὀρχήστρας διευθύνοντος τοῦ κ. Γ. Νάζου τὸ περίφημον Stabat Mater τοῦ Παργολέζ. Ἡ ἐξόχως δ' ἐπιτυχὴς ἐκτέλεσις αὐτοῦ δυναμένη νὰ περιποιήσῃ τιμὴν εἰς αἰωνόηποτε Ὁδεῖον τῆς πολιτισμένης Εὐρώπης, ὑπῆρξεν ἡ ἀρίστη μαρτυρία περὶ τῆς καταπληκτικῆς προόδου τοῦ μουσικοῦ μας ἰδρύματος ὑπὸ τὸν νέον αὐτῷ διευθυντὴν καὶ ἡ μεγαλειτέρα ἰκανοποίησις διὰ τὸν εὐεργέτην αὐτοῦ κ. Α. Συγγρόν. Κατὰ τὴν συναυλίαν παρίστατο καὶ ἡ Βασίλισσα μετὰ τῆς βασιλοπούιδος Μαρίας καὶ τοῦ ποιητικῆς Γεωργίου, προστάτου τοῦ Ὁδείου.

— Ὁ Φάλσταφ τὸ νέον μελόδραμα τοῦ Βέρδη παρεστῆθη ἐσχάτως ἐν Βερολίῳ. Τὸ κοινὸν ἔδειξεν ἔκτακτον ἐνδιαφέρον, συρροῦσαν πολυπληθῆς, διὰ τὰ εἰσιτήρια ὑπερεπιμήθησαν. Ἀλλὰ πρὸς τὸ ἔργον διετέθη ψυχρότητα. Λέγεται ὅτι μόνον εἰς τὸ ὑπερῶν ἤρρεσαν ἡ μουσικὴ τοῦ μελοδράματος.

— Ἐν Λονδίῳ προκαλεῖ ἤδη τὸν θαυμασμὸν ἡ τέχνη μαθ' ἧς παιδίον οὐκατετίς. Κουζάκης καλούμενον, ἐκτελεῖ συνθέσεις δυσκολωτάτας ἐπὶ τοῦ κλειδοκουμβάλου.